Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 122 (14142) | 1973 оной майн 26, суббото | Сэн 2 мүнгэн

КУКУРУЗА, ХАРТААБХАЯА САГ СООНЬ ТАРИЯ!

ТҮЛЭГ ДУНДАА...

Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ совхозой механизаторнууд хартаабхаяа тарижа эхилhээр 6 хонобо. Василий Васильевич Затолокиной даадаг оньhожоруулагдамал звенодо мүнөө үедэ 4 трактор, хартаабха тариха 2 сеялкэ хүдэлгэгдэнэ.

— Байгша ондо манай звено 115 гектарта хартаабха тариха. Гектар бүриhөө 115 центнер хартаабха ургуулжа абаха уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэхын тула бүхы шадабарияа гарган ажаллахабди, — гэжэ звеное даагша Василий Васильевич Затолокин манда хэлэбэ.

Ажахын үнинэй механизаторнуудай нэгэн Иван Филимонович Максимов үдэр бүриингөө даабарие холо үлүүлэн дүүргэжэ, хамта хүдэлдэг нүхэд сооhоо онсо шалгарна. Энэ шухала хүдэлмэриеэ майн 24-дэ дүүргэхээр шиидэнхэй.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. механизатор И. Ф. Максимов. 2. Хартаабха тарижа ябаhан агрегадууд.

К. ГАБАЕВАЙ фото.

Аймагаараа дүүргэхэ дүтэлөө

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ Хяагтын аймагай колхоз, совхозууд 27.937 гектарта шэниисэ тариха түсэбтэй байhан юм. Майн 21-нэй байдалаар эндэ 26.371 гектарта шэниисэ таригдаба. Ханжуровай нэрэмжэтэ, «Родина» колхозуудай тариашад аймаг соогоо түрүүлжэ, эртынгээ ороохо ургамалнуудые тарижа дүүргээ. «Родина» колхозой механизаторнууд жэлhээ жэлдэ ороохо тарияай тогтууритай hайн ургаса хуряажа абадагаа мэдээжэ болонхой. Эртын ороохото ургамалнуудые тарилгада Иван Сергеевич Алемасов, Анатолий Семенович Агафоновой даадаг тракторно-тариян ажалай бригада онсо шалгараа. Тус бригадын гэшүүд энэ hарын тэнгээр эртынгээ тарилгые эрхим шанартайгаар дүүргэhэн. Эдэ бригадануудай гэшүүд бүри майн 1-нэй hайндэрэй урда бүхы паараа хахалжа дүүргээ. Байгша ондо ажахын тариашад гектар бүриhөө 19,6 центнер ороохо тарияа хуряаха социалис уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэхын тула габшагайгаар ажаллажа байнхай.

Энэ харюусалгатай ажалаа Хяагтын Хүдэриин совхозой тариашад эрхим шанартайгаар дүүргэбэ. Мүнөө үедэ тус ажахынуудай механизаторнууд оройн тарилга — обёос, кукуруза тарина.

Хяагтын аймаг. А. ЯНДАНОВ.

ТЭЖЭЭЛЭЙ ШУХАЛА УРГАМАЛ

Кукурузын силосэй ямар шатай байhые республикымнай колхоз, совхозуудай мал- hайн мэдэдэг болонхой. шухала тэжээлэй ургамаүндэр баян ургаса хуряаабахын тула ажахынуудай механизаторнууд тэрэниие hайр үтэгжүүлhэн участогуудтаридаг гээшэ. Манай Байгал шадарай шэрүүн уланай нютагуудташье кукуру- набша намаагай hайн урхуряажа абадаг механизаторнууд яhала олошороо гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Гэбэшье, зарим аймагуудай механизаторнууд жэлжэлдэ гектар бүриhөө дунзэргээр 54—87 центнер кукурузын набша намаа хуряана. Иимэ бага ургаса хуhан колхоз, совхозуудта таридаха талмайда минеральүтэгжүүлгэ, наг шэбхэ, алгада, тэжээлэй ургамататарилгада, харууhалгада, алгада гаргашалагдаhан шаяа харюулдаггүй бай-

Республикымнай ажахынууд «Буковинский-3» «Стерлинг» сортын кукуруза силосургуулагдана. Иимэ сортын кукурузые Хойто Кавказай бо Россин түбэй область, хизаарнууд тарижа, тогтууритай, баян ургаса, набша намаа абадаг. Хабар орой болотор, намар эртэ хүйтэрдэг богони зунтай Буряад орондо тэжээлэй шухала ургамал гүйсэд эдеэшэнгүй хуряагдадаг гү, али түрүүшын хюруугаар хагдаржа хосоршодог. Нютагай эрхэ байдалда hайнаар ургаха шэнэ сортын кукуруза бии болгохо асуудалаар Буряадай естественнэ эрдэмэй институдай лабораториие даагша, биологическа эрдэмэй кандидат М. В. Ефимов хэдэн жэл соо элдэб туршалга хэhэн байна. Эрдэмтын хэhэн хүдэлмэри тухай эндэ тобшохоноор хөөрэжэ үгэмөөр.

Хэдэн сортын кукуруза нэгэдүүлжэ, нютагай байдалда тааруу Байгалай сагаан, Байгалай шара сортын шэнэ кукуруза бии болгогдоо. Шэнэ сортын кукурузые манай эндэ тарихада ороhон, набша намаагай үндэр баян ургаса хуряагдана. Эндэ нэгэ жэшээ дурдая. 1967 оной августын эхеэр кукурузын сэсэглэхэ үедэ республикымнай ажахынуудта hүниндөө 3—4 градус хүрэтэр хүйтэрhэн юм. Нүхэр Ефимовэй туршалга хэhэн кукуруза энэ хүйтэниие hайнаар дабажа гараа hэн. Хажуудахи участогай «Стерлинг», «Буковинский-3» сортын кукуруза хагдаршаhан байна. Тэрэл намартаа тус эрдэмтэ условно гектар дээрэhээ 700 центнер кукурузын набша намаа хуряажа абаhан юм.

Эрдэмтэн Михаил Викторович Ефимов шэнэ сортын кукуруза бии болгохын тула «Киюшка» гэжэ огородой кукурузын шанарта анхаралаа хандуулhан. Энэ ургамалай сэсэглэхэ үедэ «Краснодарский 1/49» кукурузаар тэрэнээ тооhотуулаа. Шэнэ сортын тэжээлэй ургамал бии болгохо хэрэгтэ Ефимовэй юундэ хоёр тад ондоо ургамал шэлэhэн тухайнь хэлэхэ шухала. «Киюшка» 100—120 үдэрэй туршада эдеэшэдэг. Энэ ургамал манай Байгал шадарай богони зунай туршада ороохотой болотороо эдеэшэдэг кукуруза юм. Гэбэшье, энэ огородой кукуруза 20 сантиметр үндэрөөр ургадаг тула ногоон набша намаа, ороохо багаар үгэдэг. Харин «Краснодарский 1/49» сортын кукуруза 2,5—3 метр үндэрөөр ургадагшье hаа, түрүүшын хюрууда хүлдэжэ хагдардаг. Михаил Викторович энээниие хараадаа абан, нютагай шэнэ сортын ургамал бии болгохо хэрэгтэ зүб hуури табиhан юм. Хойто жэлынь шэнэ үрэhэ тарижа, тэрэнэйнгээ сэсэглэхэдэ, «Стерлинг» сортын кукурузаар тооhотуулаа.

Бүхы туршалгын үедэ хэгдэhэн хүдэлмэриеэ бүтээхын хажуугаар, хүйтэндэ даамагай кукуруза бии болгохо хэрэгтэ эрдэмтэн анхаралаа ехэ хандуулаа.

— 1963 оной августын 31-нэй hүни 6 градус хүйтэрhэн юм. Гэбэшье, туршалгада таригдаhан зарим ургамалнууд сэл ногоон зандаа үлэжэ, гүйсэд эдеэшэтэрээ ургажа үрдиhэн байна. Саашанхи шэнжэлхы ажалаа ябуулха хэрэгтэ энэ кукурузын үрэhэн ехэ нүлөө үзүүлээ, — гэжэ Михаил Викторович Ефимов манда хэлээ hэн.

Ойрын хоёр-гурбан жэлэй туршада нютагай эрхэ байдалда тааруу шэнэ сортын кукуруза бии болгогдожо, ажахынууднай энэниие тариха аргатай болохонь.

Л. ЦЫРЕМПИЛОВ,
Буряадай естественнэ эрдэмэй институдай аспирант.

„НОГООН ДАЛАЙ" ДОЛГИЛХО

Шииг нойто бага ородог, хабартаа хуурайшаг байдаг газартай Зэдын аймагта хабарай эртын тарилгые богони болзорто дүүргэбэл, тогтууритай бараг hайн ургаса абаха хэрэгтэ шиидхэхы удха шанартай.

Тиимэhээ энэ жэлдэ манай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз хара тариян, шэниисээ хүдэлмэриин 12 үдэр соо тарижа дүүргээд, майн 15-haa эхилжэ, обёос, кукурузаяа тарижа захаланхай. Хабарай тарилгын эхилhэн түрүүшын үдэрhөө хоёр-хоёр сеялкэтэй 5 гэнжэтэ тракторай, нэгэ-нэгэ сеялкэтэй 9 мөөртэ тракторай агрегадууд hаадгүй хүдэлөө. Бэрхэ трактористнар Г. Б. Баранов, Т. Ц. Цындеев, М. А. Шишмарев, Ц. Б. Шагжитаров, В. И. Сухарев, К. Н. Зайцев гэгшэд тарилга дээрэ халаанайнгаа даабарие 130—140 процент алгадгүй дүүргэдэг байба. Мүнөө эдэнэр обёос тарихадаашье ажалайнгаа эршые hуладханагүй. Үдэр бүри 200 гектарта обёос таригдана. Энэ ургамалые майн 25 болотор тарижа дүүргэхэбди.

Һүүлэй үедэ урин дулаан боложо, газарай хүрьhэнэй hайса дулаасаха, халахада кукурузаяа түлэг тарижа эхилээбди. Байгша ондо кукурузын тарилгые үшөө 100 гектараар үргэдхэжэ, хамта 620 гектарта хүргөөд байхадаа, энээнээ хаhа саг соонь түргэн тарижа дүүргэхын тула кукурузашаднай эрмэлзэнэ.

Колхозой эгээл үнинэй кукурузашан Ермолай Вершинин жэл бүри гектарай дунда зэргээр 190—200 центнер ногоон намаа набша ургуулжа абадаг юм. Мүнөө жэлдэшье газарай хүрьhэнэй шиигтэй байhан тула гектарай 220 центнерhээ бага бэшэ ургаса абаха зорилготой. Мүн залуу кукурузашад Петр Побоков, Валерий Чагдуров гэгшэд баhал hайнаар хүдэлнэ. Эдэнэр үдэр соо 13 гектар тариха нормотой аад, 18 гектар тарина. Түрүүшын 150 гектарта кукуруза үргэн зуруудтайтаар таригдаад байна.

Кукурузашаднай бүхы газараа намар хахалжа паар боягоод, үбэлдөө тэндээ хамта 6 мянган тонно наг шэбхэ гаргаа юм. Энэ жэлдэ ногоон ургасань ехэ байха, силосэй шанартай байхынь тула 200 гектар кукурузадаа наран сэсэг холижо тарияад туршахамнай. Кукурузаяа тарижа дүүргэмсээрээ ургасын гараагүйдэ хоёр дахин борнойлжо, буртаг үбhыень үсөөлхэбди. Удаань зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ, нэгэ мүhэн минеральна үтэгжүүлгээр нэмэлтэ тэжээл оруулхабди.

Эдэ үдэрнүүдтэ хабарай паар хахалалга түлэг дундаа. Паар хахалха түсэб 60 процент дүүргэгдэбэ.

В. ЛАБАДЗЕ,
Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой главна агроном.

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО, СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Нүхэр Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Германиин Федеративна Республикада ошоод ерэhэн тухай

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн нүхэр Л. И. Брежневэй Федеральна канцлер Вилли Брандтын уряалаар Германиин Федеративна Республикада ошожо, уулзалгануудые хэhэнэй дүнгүүдые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөөд, нүхэр Л. И. Брежневэй ажал ябуулгые, ФРГ-дэ тэрэнэй хэhэн уласхоорондын шухала удха шанартай уулзалгануудай политическэ үрэ дүнгүүдые бүрин hайшааба.

Германиин Федеративна Республикада КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин ошожо, хэhэн уулзалганууд хадаа hаяшаг лэ уласхоорондын бүхы шахуу ехэ ехэ асуудалнуудаар тад ондоо хараа бодол баримталдаг байhан гүрэнтэй харилсаанда болоhон хубилалтые, амгалан сагай шэнэ, таарамжатай харилсаанда, Советскэ Союзай ба Германиин Федеративна Республикын хоорондохи али али талада ашатай туhатай харилсаа холбоондо хабаатай хубилалтые бэхижүүлнэ.

1970 оной Московско договороор, нэгэ жэлэй үнгэрөөд байхада Ореанддахи үгэеэ ойлголсолтоор тодорхойлогдоhон хараа бодолые үргэлжэлүүлэн, канцлер В. Брандттай нүхэр Л. И. Брежневэй хэhэн хөөрэлдөөнүүд, эдэ уулзалгануудай үедэ гар табигдаhан СССР ФРГ-хоёрой хоорондын хэлсээнүүд, уулзалгануудай дүнгүүд тухай хоёр талын хамтын мэдүүлгэ Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Германиин Федеративна Республикын хоорондохи hайн харилсаанай, хүршэ ёhоной харилсаа холбооной саашадаа амгалан байдалай ашэ туhада бэхижэхэ шэнэ арга боломжонуудые нээнэ. Энэ ушар хоёр ороной хоорондын экономическа харилсаанда, удаан болзортой промышленна, техническэ ба соёлой харилсаа холбоондо сүм хамаадана.

Нүхэр Л. И. Брежневэй ошоод байха үеэр ФРГ-гэй правительстватай хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудаар хэгдэhэн зүбшэлэлгэ бүтэмжэтэй тодорхой оршон байдалда үнгэрөө гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет ханanхайгаар тэмдэглэнэ. Совет гүрэн тушаа, совет арад тушаа ФРГ-гэй үргэн олонитэ hайн бодол мэдэрэлтэйгээр хандадаг байhанаа нүхэр Л. И. Брежневэй тэндэ ошоод байха үедэ элирхэйлэн мэдүүлhыень үндэрөөр сэгнээ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй ФРГ-дэ ошожо, уулзалгануудые хэhэниинь КПСС-эй ба Совет гүрэнэй гадаадын политическэ хараа бодолой бодото бэелэл болоно, уласхоорондын шахардуу байдал hуларуулха, Европын бүхы арадуудай эб эетэй, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ замаар саашадаа амжалтатай дабшалгада ехэ удха шанартай байна. Энэ шэглэлээр социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай баримталан бэелүүлдэг сэхэ шууд, тодорхой политика, ФРГ-гэй ба Германиин Демократическа Республикын, Польшын Арадай Республикын, бусад социалис оронуудай хоорондын харилсаанай улам заhаржа байhан. Советскэ Союзай ба Франциин хоорондохи харилсаа холбооной улам бэхижэжэ байhан ушарнууд, уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудаар, тэрэ тоодо Европодохи аюулгүй байдалай асуудалнуудаар Америкын Холбоото Штадуудай правительстватай үгэеэ ойлголсолго, нүхэр Л. И. Брежневэй ФРГ-дэ хэhэн уулзалгануудай hайшаамаар дүнгүүд — эдэ бүгэдэ хадаа шахардуу байдал саашадань улам hуларуулхын түлөө, аюулгүй байдал ба бата бэхи эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй шухала hалбаринууд болоно.

Германиин Федеративна Республикада нүхэр Л. И. Брежневэй хэhэн уулзалгануудай дүнгүүд хадаа нниитын байгуулалтаhаа дулдыдангүй гүрэнүүдэй амгалан ёhоор харилсан оршолго тухай ленинскэ политикын, КПСС-эй XXIV съездын, партиин ЦК-гай апрелиин Пленумэй hайшааhан Амгалан байдалай программа дотор эгээл хүсэд бүринөөр бэелэлээ олоhон политикын илан мандаhые үнэншэмэ тодоор харуулhан шэнэ гэршэ болоно. Тиимэл ушарhaa эдэ уулзалгануудай дүнгүүдые совет арад, социализмын оронууд, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй, коммунис хүдэлөөн, бүхы оронуудай эб эетэй байхые түрүү үзэл бодолтой хүсэнүүд үндэрөөр сэгнэнэ.

УУЛЗАЛГАНУУД ДҮҮРЭБЭ

КАБУЛ. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, тэрэниие үдэшэжэ ошоhон хүнүүд майн 24-дэ Афганистанай ниислэл хотоhоо мордобо. Афганистанай король дээдэ зэргэтэ Мухаммед Захир Шахай хани ёhоной уряалаар Н. В. Подгорный албанай хэрэгээр эндэ ерэhэн байгаа.

Афганистанай король Мухаммед Захир Шах, маршал Шах Вали, Премьер-Министр ба гадаадын хэрэгүүдэй министр Мухаммед Муса Шафик, Королевскэ ордоной министр Али Мухаммед, парламентын палатануудай түрүүлэгшэнэр Мухаммед Омар Вардак, Абдул Хади Дави, национальна оборонын министр, армиин генерал Хан Мухаммед, Афганистанhaa СССР-тэ байдаг элшэн сайд Мухаммед Ареф, парламентын депутадууд, ороной ниитын ба политическэ ажал ябуулагшад, Кабулда байдаг дипломатическа корпусой гэшүүд СССР-эй, Афганистанай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн Кабулай аэродром дээрэ совет айлшадаа үдэшэбэ.

СССР-hээ Афганистанда байдаг элшэн сайд А. М. Пузанов үдэшэгшэдэй дунда байлсаа.

Аэродром дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаад, Советскэ Союзай Афганистанай гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдэбэ.

Н. В. Подгорный, Мухаммед Захир Шах самолёдой дэргэдэ хани халуунаар амаршалалсаад тараба.

САМОЛЕТ ДЭЭРЭҺЭЭ ТЕЛЕГРАММА ЭЛЬГЭЭБЭ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Афганистанай король Мухаммед Захир Шахта самолет дээрэhээ иимэ удхатай телеграмма эльгээбэ:

Хани барисаата Афганистанай газар дайдаhaa холодохо зуураа, Танай орондо ерээд байха үедэмнай хүндэмүүшээр угтаhанай түлөө Танда, дээдэ зэргэтэ, Афганистанай правительствада ба арадта үнэн зүрхэнhөө баяр хүргэхые хүсэнэб.

Манай арадуудай аша туhада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай тогтоолгын аша туhада холбоо барисаагаа, хани хүршэ ёhоной харилсаа холбоогоо бэхижүүлхээр Советскэ Союзай, Афганистанай эрмэлзэдэг байhыень үнэн зүрхэнэй, этигэл найдабариин оршон байдалда үнгэрhэн уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд үшөө дахин гэршэлээ.

Дээдэ зэргэтэ Танда — элүүр энхые, хани барисаата Афганистанай арадта hайниие хүсэнэб.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ МОСКВАДАА БУСАЖА ЕРЭБЭ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Афганистанhaa майн 24-дэ Москвадаа бусажа ерэбэ. Афганистанай король дээдэ зэргэтэ Мухаммед Захир Шахай уряалаар, албанай хэрэгээр Афганистан ошоhон байгаа.

Нүхэд Ю. В. Андропов, А. А. Громыко, К. Т. Мазуров, И. В. Капитонов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо М. А. Яснов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Новиков, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ Я. С. Насриддинова болон бусад тусхай тушаалтад Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн Внуковска аэродром дээрэ Н. В. Подгорные угтаба.

Н. В. Подгорные үдэшэжэ ябаhан хүнүүд тэрээнтэй хамта Москвадаа бусажа ерээ. (ТАСС).

ҮТЭЛБЭРИЛГЭ, ШАЛГАЛТЫН ЛАДАҺАНҺАА...

Һаяхан аймагай арадай хиналтын комитедэй гэшүүд «Восточные Саяны» колхоздо гаража, суглаа үнгэргэбэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, эндэ хабарай тарилгын хүдэлмэри унжагайржа байна ха юм. Жэшээлхэдэ, майн 11-нэй мэдээгээр 2719 гектар газарта эртын ороохото ургамалнууд таригдаха байhан аад, оройдоо 1688 гектар таригдаа, мүн 956 гектарай орондо 105 гектар обёос таригдаhан байгаа.

Юун дээрэhээ, ямар шалтагаанhaa тарилгын хүдэлмэри эндэ унжагайраа гээшэб? Нэн түрүүн бии байгаа техникээ муугаар ашаглаhан дээрэhээ тарилгын хүдэлмэри хойшолоо гэжэ элирүүлэгдэбэ. Ушар тиимэhээ ажалай бүтээсэ hуладана ха юм. Жэшээлхэдэ, майн 8-най үдэр Галбайн, Таhархайн, Таалын отделенинүүдэй механизаторнууд хүйтэн байна гэhэн шалтаг баряад, үрэhээ таринггүй байшоо. Мүн баhа Хуурай-hубагай механизаторнууд майн 11-нэй үдэр тарилга хээгүй. Тэрээнhээ гадна, тракторнууд ходо эбдэрнэ. Жэшээнь, Таалын отделенидэ майн 1-нэй үдэр хүрэтэр ори гансахан лэ трактор ажаллаа. Нүгөө табан машинань эбдэржэ, заhабарилгада ороhон байна.

Тиихэдэ механизаторнуудай дуталдаhан шалтагаанhaa боложо, олон трактор нэгэл халаанда хүдэлнэ. Эдэ бүгэдэ алдуу, эндүүhээ боложо, газарай хүрьhэн муугаар элдүүрилэгдэнэ, үрэhэ хүрэнгэншье муугаар таригдана. Жэшээнь, Таалын отделениин механизаторнууд Үзүүр-Шэнэhэнэй полиин 72 гектар газарые тон муугаар элдүүрилжэ, тарилга хэhэн байна. Тиихэдэ полиингоо захые хахалангүй орхиhон байха юм. Мүн баhа Хуурай-hубагай механизаторнуудай ажал хүдэлмэриие hайн гэхын аргагүй. Нарhанай заха гэжэ 82 гектар поли hайнаар элдүүрилэгдээгүй зандаа. Гэбэшье, отделениин механизаторнууд тиимэ буртаг ногоотой хатуу газарта үрэhээ тарижархёол даа.

Галбайн ба Таалын отделенинүүдэй зарим полинууд дээрэхи hолоомон сэбэрлэгдээгүй, энээнhээ боложо hолоомотой бухалнуудай hууринууд hайнаар гэдээгүй. Тиимэhээ гэдээгүй газарай хүрьhэн хахалагдангүй үлэшэнэ, үрэhэншье таригдангүй hалана. Элдүүрилэгдэhэн газар тэгшэлэгдэнэгүй. Энэ шалтагаанhaa боложо, тарянай үрэhэн зарим тээгээ ехэ доро 12—14 сантиметр гүнзэгыдэ, бэшэ тээнь 2—3 сантиметртэ hуулгагдаhан байна. Хожомоо тарянай ургасын жэгдэ бэшээр эдеэшэхэдэ хуряалгын үедэ ехэ хүшэр хүндэ болохо гэжэ механизаторнууд, агрономуудшье hаналаа табяагүй.

Колхозой правлениин түрүүлэгшэ Л. М. Асалхановай, парткомой секретарь Е. Ш. Гулгоновой, мэргэжэлтэд болон отделенинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй тарилгын ажалые эмхидхэжэ шадаагүйhөө, механизаторнуудай хэhэн хүдэлмэриин шанарые hайнаар шалгаагүйhөө боложо, агротехникын журам эбдэгдээ, иимэ ехэ алдуу, дутагдал гараа.

Аймагай арадай хиналтын комитет газарай хүрьhэ элдүүрилгэ, үрэhэ тарилгые эрид hайжаруулха, мүн хабарай тарилгын хүдэлмэриие ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ гэhэн эрилтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон механизаторнуудай урда табяа. Колхозой главна агроном В. Д. Хамагаев, отделенинүүдэй агрономууд В. С. Цыбиков (Галбайн отделени), К. М. Дагбаев, (Таhархайн отделени), отделенинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд Н. Н. Сорокинов (Таалын отделени), Д. Н. Багшаханов (Хуурай-hубагай отделени), тракторно-тариян ажалай бригадирнууд И. А. Кострое (Таалын отделени), В. А. Укоев (Хуурай-hубагай отделени), арадай хинагшад К. И. Сороковиков, Б-Ж. Д. Бузаев гэгшэдтэ шанга hанамжа хэгдээ.

С. ЦЫДЕНОВ,
аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.
Б. ЯБЖАНОВ,
манай корр.

ПАРТИЙНА БИЛЕТ УЯЛГАЛНА

ҮНЭН СЭХЭЭР АЛБА ХЭХЭБДИ

КПСС-эй ЦК-гай майн (1972 оной) Пленумэй шиидхэбэрин үндэһөөр абтаһан партиин Центральна Комитедэй тогтоолые бэелүүлэн, республикымнай партийна организацинуудта партийна документнүүдые һэлгэхэ эмхидхэлэй, политическэ удха шанартай хүдэлмэри үргэлжэлһөөр. Энэ хэмжээ ябуулга Хэжэнгын, Хурамхаанай, Яруунын, Ахын, Баунтын болон Хойто-Байгалай аймагай партийна организацинуудта байгша һарын тэнгэһээ эхилбэ.

Коммунис партиие байгуулагша гайхамшаг багша В. И Ленинэй дүрэ зурагтай улаан гадартай дэбтэрхэнүүд — партийна шэнэ биледүүд ажалша бэрхэ, нютаг нугадаа сууда гараһан, үнэн сэхэ сэдьхэлтэй, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа ябадаг коммунистнуудта эхи түрүүлэн барюулагдана. Партийна шэнэ билет гартаа бариһан коммунистнууд саашадаа бүри эдэбхитэйгээр, габшагайгаар хүдэлхэ ниитын хэрэгтэ үнэн сэхээр алба хэхэ байһанаа мэдүүлнэ.

Партийна документнүүдые һэлгэжэ эхилһэн КПСС-эй райкомуудһаа абтаһан хэдэн мэдээсэлнүүдые доро толилнобди.

***

НАРҺАТА. Яруунын совхоз республикын эгээл урданай гүрэнэй ажахынуудай нэгэн. Жэшээтэ ажалай өөрын түүхэтэй тус ажахы наймадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэн суутай. Энэ амжалтань үндэрөөр сэгнэгдээ һэн. Мүнөөшье совхозой ажалшад нэтэрүүгээр, эршэ шангатайгаар ажаллажа байна. Түрүү гэһэн алдар солоёо батадхаһаар. Юһэдэхи табан жэлэй түсэб, уялгануудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөн эндэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Коллективэй энэ ажалтада ажахын партийна организациин, коммунистнуудай оруулһан хубита ехэ. Олонхи коммунистнууд ажал дээрээ ульгэр жэшээ харуулна, мүрысөө толгойлон хүдэлнэ. Эгээл иимэһээ КПСС-эй райком коммунистнуудай партийна документнүүдые һэлгэлгэ партийна энэ организациһаа эхилхэ гэһэн шиидхэбэри абаа һэн. Тиигэжэ партийна документнүүдые һэлгэлгын түрүүшын үдэр тус ажахын түрүү коммунистнууд КПСС-эй райкомдо уригдаба.

Цыдып Дылгирович Бадмаев ажахы, аймаг, республика дотороо сууда гараһан малшан. «РСФСР-эй хонин ажалай мастер» гэһэн үндэр нэрэ зэргэтэй. «Октябриин революциин», «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденууд, табан медаль нүхэр Бадмаевай габьяата ажалайнь сэгнэлтэ мүн болоно бшуу. 16 жэлэй туршада таһалгаряагүй хонишоноор ажаллажа ябаһан коммунист Цыдып Дылгирович аймагай коммунистнуудай бултанһаань түрүүлэн партийна шэнэ билет абаха зол хубитай байба.

Удаань һү һаалиин фермын ухэршэн Цыбан Очирович Жалсанов, 1946 онһоо партиин гэшүүн, һүүлэй 11 жэлэй туршада таһалгаряагүй һаалишанаар ажаллажа байдаг Дулма Будажаповна Цыденова, шофёр Эрдэм Очирович Батуев гэгшэдтэ шэнэ билет барюулагдаа. Эдэнтэй хамта партийна шэнэ биледээ абахаяа совхозой директор Бадма Эрдынеевич Жамсуев, парткомой секретарь Николай Алексеевич Зайцев ерэһэн байна.

Партийна шэнэ биледүүдые коммунистнуудта барюулха үедэ КПСС-эй райкомой аппарадай хүдэлмэрилэгшэд байлсаа. Шэнэ биледээ гартаа бариһан коммунистнуудые КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь К. А. Албашеев хани халуунаар амаршалха зуураа, саашадаа бүри һайнаар хүдэлжэ, бусадтаа ульгэр жэшээ харуулан ябахые, коммунистын үндэр нэрэ зэргые дээрэ үргэн, үнэн сэхээр ниитын хэрэгтэ алба хэхыень уреэбэ. Зүб лэ даа. Коммунистын нэрэ зэргэ хүндэтэй, харюусалга ехэтэй ха юм даа.

Иигэжэ манай аймагай партийна организацида ехэ шухала удха шанартай, харюусалгатай хүдэлмэри эхилбэ гээшэ. Энэ хэмжээ ябуулгые эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө бүхы оролдолго гаргагдаха байха.

Д. АЮРЖАНАЕВА,
КПСС-эй райкомой бүридхэлэй секторые даагша.

***

ХЭЖЭНГЭ. Коммунистнуудай партийна документнүүдые һэлгэлгын хүдэлмэридэ аймагай партийна эхин организацинуудта бэлэдхэлэй ехэ хэмжээ ябуулаганууд бэелүүлэгдээ. Партиин гэшүүн бүхэн райкомдо хадагалаатай байдаг коммунистын бүридхэлэй карточка дотор хэгдэдэг тэмдэглэлнүүдые нарин нягтаар шалган хараһан байна. Зарим коммунистнуудтай тусхай хөөрэлдөөншье болоһон байха юм.

Бэлэдхэлэй хүдэлмэри хүсэндөө хүрэбэл гэхэдээ, КПСС-эй райком коммунистнуудай партийна документнүүдые һэлгэжэ эхилхэ гэһэн шиидхэбэри абза һэн.

Партийна документнүүдые һэлгэжэ эхилһэн түрүүшын үдэр газарай ашагта малтамалнуудые бэдэрхэ Ермаковско партиин партийна эхин организациин бүридэлдэ ородог бүлэг коммунистнууд КПСС-эй райкомдо уригдаа һэн. Эндэхи коммунистнууд түрүүн уригдаха бүрин эрхэтэйшье байгаа.

Аймагай ажалша коллективүүдэй түрүү зэргэдэ ябадаг Ермаковско парти хадаа 1972 оной ажалай дүнгөөр РСФСР-эй геологиин министерствын, профсоюзай ЦК-тай дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн коллектив юм.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Б. Д. Ангархаев партийна шэнэ биледээ мэнэ мэнэ абахаяа байгшадые халуунаар амаршалаад, партиин хэрэгэй түлөө үнэн сэхэ байхые, ажалдаа амжалта түйлахыень хүсэбэ.

Партиин главна геолог, гүрэнэй шангай лауреат Владимир Ильич Гальченкада партийна шэнэ билет нүхэр Ангархаев барюулба. Нүхэр Гальченко үнэтэ ашагта малтамалнуудые бэдэрэн олохо хэрэгтэ ехэ габьяа гаргаһан коммунист шадамар хүтэлбэрилэгшэ, дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэ мүн.

Партийна шэнэ билет тэрэшэлэн геологическа партиин жолоошон Алексей Петрович Гавинский, Вениамин Филиппович Агеев, залуу коммунист, главна бухгалтер Ольга Ивановна Вережнева гэгшэд удаа дараалан абаһан байна.

Билет гартаа бариһан хойноо харюугай үгэ хэлэһэн КПСС-эй гэшүүн А. П. Гальченко арад зоной аша туһын түлөө, партиин хэрэгэй түлөө ами наһаяа хайрлангүй, үнэн сэхээр алба хэхэбди, коммунистын үндэр нэрэ зэргые эрхимээр харюулхын түлөө бүхы оролдолгоёо гаргахабди гэжэ бултанай нэрэһээ мэдүүлээ.

Р. ЦЫМПИЛОВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша

***

ХУРАМХААН. Манай аймагай партийна организацида партдокументнүүдэй һэлгэлтэ эхилбэ. Энэ хэрэгтэ ехэ бэлэдхэлэй хэгдэһэниинь мэдээжэ ааб даа. Һая мүндэлһэн аймагай коммунистнууд энэ харюусалгата үеые хүлеэһээр үнинэй, бэеэ яһала зэһэнхэй гээшэ.

Эхи түрүүлэн «Бурятцелинстрой» трестын нүүдэл оньһожоруулагдамал 1010-дахи колонныэн партийна эхин организациин коммунистнууд документнүүдээ һэлгэжэ эхилээ. Партийна шэнэ билет барюулгын үедэ КПСС-эй райкомой бюрогой гэшүүд, аппарадай хүдэлмэрилэгшэд байлсаа. Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Ким Дамдинович Дагбаев аймагай түрүү коллективһээ уригдаһан коммунист бүхэнтэй хөөрэлдэһэн, ажабайдалаарнь, ажал хэрэгээрнь һонирхоһон, тэдэнэй һанамжа дурадхалнуудые, шүүмжэлхы ажаглалтануудые анхаралтайгаар дуулаһан байна.

Партийна шэнэ билет барюулга эхилбэ. Урданай коммунист, хүдэлмэришэн Георгий Иванович Чиркаев, түрүү шофер Виктор Николаевич Ларионов, залуу коммунист шулуушан Геннадий Шагжиевич Гармаев, барилгын материалнуудай участогай директор Алексей Перфильевич Толстихин, колоннын начальник Василий Александрович Петелин, партбюрогой секретарь Павел Иванович Манзырев гэгшэд партийна шэнэ биледээ абаба.

С. ОЧИРОВА,
КПСС-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэ.

ЗУРАГЛАЛ

УГАЙ ХОНИШОД

Василий Доржиевич Бадмаев 1941 ондо эсэгынгээ сэрэгэй үеын гуримаар дайнда мордоходонь 11 наһатай байһан юм. Нарайлха эжынь, эгэшэ Долгорынь, Сэнгэ, Григорий дүүнэрынь гэртээ үлэжэ. Василий абаяа мордохуулаа бэлэй. Гэр бүлэ соогоо эгээл томо эрэ хүн үлэһэн тула эсэгынгээ адуулдаг хонидые эгэшэтээ ээлжээгээр адуулха тушаалда ороһон байгаа.

Борьёогой талын бордоһо һалхинда үлеэлтэхэдээ хэды дааралба, зүдэрбэшье, дайнда үшөөл хүшэр бэрхэ ёһотой гэжэ эсэгээ һанахадаа, зоболоншье мартажархидаг байһан. 1943 оной нэгэ үдэр эжынь һаяхан хоёртой болоһон Шура басагаяа тэбэреэд һуутараа: «Ээ жаалда, абаяа үзэхэ хубигүй амитан байбалши даа. Абатнай дайнда алуулшаба гэһэн «Муу саарһан» ерээ. Яажашье таанарые хүл дээрэтнай гаргаха хүмбиб даа» гэжэд, нюдэнэйнгөө нёлбоһо аршажа байхадань, Василий ойлтожо ядан: «Манай абые юундэ алаха юм. Хэндэшье зэмэ хэдэггүй, һайнаар хүдэлнэ гэжэ магтуулдаг лэ һэн бэлэй» гэжэ бодоод, эжыгээ хайрлан, нюдэнэйнгөө нёлбоһо адли адхаруулһанаа мартадаггүй.

Тэрэ сагшье холо, дабаанай саана мэгэ һанагдабашье, хирэ-хирэ эжэлүүдгүй һанаанда ороод лэ байдаг ха. Заахан хүбүүн эсэгынгээ хажууда хонидой хойноһоо ябадагаа яажа мартахаб даа. Эндэһээл эхилжэ, угай хонишод эгэшэ, дүү Долгор, Василий, Григорий гурбанай ажалай намтар, ажабайдалай эхин гараһан байха.

Тинмэл хадаа бултадаа хонин ажалһаа холодоогүй, ондоо тээ ошохо болоо һаа, байра һуурияашье оложо ядашаха зантай. Долгор Доржиевна 22 жэлэй туршада эжытээ хамта эхэ хонидой отарада хүдэлөөд, 1963 ондо Улаан-Үдын советскэ-партийна һургуулида эльгээгдэжэ. 1966 ондо зоотехнигэй мэргэжэлтэйгээр дүүргэһэн юм. Ерэмсээрээ «Октябрьский» савхозой зоотехнигээр 4 жэл ажаллажа, тэндэхи хонин һүрэгые олошоруулха хэрэгтэ тон ехэ хубитаяа оруулаа.

1971 оной сентябрь һарада эжынгээ пенсидэ гарахада түрэл Борьёогоо бусажа, эжынгээ орондо ахалагша хонишон болохоёо мэдүүлһэн юм. Тэрэл удаагаа искусственна үрэжүүлгэ өөрөө хээд, үнгэрһэн 1972 ондо 100 хонин бүриһөө 117 хурьга тэнжээгээд, тэдэнэй тус бүриинь 21 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэһээ һалгаажа, хонин бүриһөө 4230 грамм нооһо абаа. Долгор Бадмаевагай хани нүхэр Василий Цынгунов мүн лэ дүй дүршэлтэй, үнинэй малшан. Дүү хүбүүн Григоринь туһалагшаар ажаллажа гараһан байгаа.

Эгэшынгээ нэтэрүү, зүрхэтэйтөөр хүдэлдэгые мэдэдэг Василий үнгэрһэн намар совхозойнгоо хонишодой суглаан дээрэ зорюутархан: «Би эгэшэтээ мүрысэхэ һанаатайб» гэжэ хэлэхэнь дуулдаһан юм. Үнэндөө 1972 оной дүнгөөр Василий 100 эхэ хонин бүриһөө зууһаа үлүүхэн хурьга абажа, эгэшэһээ гээгдэһэн юм. Теэд, Василий Доржиевич хани нүхэр Софья Найдановатайгаа зуутанай тоодо 1971 ондо ороһон юм.

Василий Бадмаевтан мүн лэ эхэ хонидые өөһэдөө искусственнаар үрэжүүлжэ һураһан, хурьгадые богонихон болзор соо, 20—25 хоногой туршада абажа ходороодог гуримтай. Мүнөө хурьгаяа абажа дүүргээд, тэдэнэ томо болгохо, эхэ хонидоо бэлшээридэ һайнаар ябуулха гэһэн хүсэлэнһөө ондоо юумэ байхагүй. Зунай, намарай сагта һайнаар таргалуулжа шадаһан хонидынь тобир, томо хурьгадые түрэжэ, өөһэдөөшье ехэ мүүдаагүй. Василий Доржиевич өөрөө зун, намарай үедэ үбэлжөөнэйнгөө сабшалангые хуряадаг, һолоомо, зелёнко суглуулжа абадаг заншалтай юм. Полиин сүлөөрэмсөөр хонидоо тэндэ оруулжа, үдэр, һүнингүй адуулдаг.

Мүнөө Доодо-Хонхорой отарын захаар гарахада хүн сагаан, хөөрхэн хурьгад үдэрэй наранда игаажа, дэбхэрэлдэжэ, шаг шууяа татана. Хамта 575 эхэ хонинһоо 590 хурьга абаад, һайнаар тэнжээжэ байна. Энэнь 100 эхэ хонин бүридэ 102,6 хурьгад хүртэнэ.

Тиихэдэ эгэшэ Долгорынь мүн лэ зуутанай зэргэдэ ороһоод, үшөөшье хурьга абажа байһаар. Энэ жэл зууһаа 110 хурьга абажа, хонин бүриһөө 4,3 килограмм нооһо хайшалжа, томо хонинойтоо толгойе 98 процентээр ондо оруулха, хурьган бүхэниинь 23 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгааха уялгаяа дүүргэхэбди гэжэ мэдүүлнэ. Мүнөө ахалагша хонишон Долгор Доржиевна Бадмаевагай отара 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаад, бүрин бүтэнөөр тэнжээжэ байна. 1927 ондо совхозой эмхидхэгдэһэнһээ хойшо хонин ажалһаа холодоогүй Намжил-Дулма эжынь мүнөө 65 наһа хүрэбэшье, хүнгэн сарюун зандаа. Василий хүбүүн, Василий хүргэн хоёройдоо ээлжээгээр айлшалжа, ажал хүдэлмэриинь харадаг, баясадаг, ашанараашье хонин ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхые оролдодог. Василий хүбүүнэйнгээ басаган Розые Улаан-Үдын хүдөө ажахын институдай зоотехническэ факультедтэ эльгээгээ юм. Теэд үшөө хэды ашанарынь угай хонишод болохоб?!

«Одоо Доржомнай байһаа, ямараар баярлаха байгааб даа, баарһан» гэжэд Намжил-Дулма хүгшэн һанаа алдадаг. Үнэндөөшье ажалша бэрхэ үхибүүдээ харахадаа баярлангүй яаха бэлэй. Сэнгэ хүбүүниинь совхозой түрүү механизаторнуудай нэгэн, үнгэрһэн намар «СКД-5» комбайнаар 800 гектар таряа хуряажа, совхоз соогоо 2-дохи һуурида гараһан юм.

Иигэжэ Борьёогой бэрхэ хонишод — аха дүүнэр Бадмаевтан ажалай үлгэр жэшээ харуулжа, түрэл Буряадайнгаа алдарта 50 жэлые ажалай бэлэгээр угтана байна.

Д. АЮШЕЕВ.
Борьёогой совхоз, Зэд.

Владимирска областной хүдөө ажахын туршалгын станциин селекциин ба үрэһэнэй таһагые даагша хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат Григорий Тихонович Дьяченко «Владимирская-98», «Владимирская-99» сортын шэнэ шэниисэ гүрэнэй туршалгада үгэбэ. Туршалгын полидо үрэ тарижа ургуулхадань, эдэ сортнууд гектарһаа 32 центнер ургаса үгэһэн байгаа. Энэнь урда тээнь таригдажа байһан сортнуудһаа 4—5 центнераар ехэ болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Т. Дьяченко шэнэ сортын шэниисэ шэнжэлэн хаража байна.

ТАСС-ай фотохроника.

УЛААН ТУГТА ХҮРТЭБЭ

Эдэ үдэрнүүдтэ Тимлюйн асбоцементын заводто ехэ хүлгөөтэй. Табан жэлэй шиидхэхы энэ жэлэй түрүүшын кварталай үрэ дүнгөөр СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын болон профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта тус коллективэй хүртэһэн тухай баясама мэдээсэлэй абтахада, цехүүдтэ митингнүүд үнгэргэгдөө, ажалай эршэ улам шангадаа.

Шифер үйлэдбэрилэгшэд эршэмтэй шангаар ажаллажа, амжалта туйлаһан байна. 1972 оной туршада тэдэнэр ходо 2-дохи һуури эзэлжэ ябаа. Амжалтаяа зрьбадхажа, түрүү һуурида гараха гэһэн хүсэл эрмэлзэлынь одоошье бэелүүлэгдэбэ. Завод продукци худалдаха түсэбөө 101,8 процент дүүргэһэн, нёдондо жэлэй түрүүшын кварталай үрэ дүнгүүдтэй сасуулхада 7,7 процентээр үлүү ехэ продукци худалдаһан байна. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбэй дүүргэлтэ 105,7 процентдэ хүргэгдөө, түсэбһөө гадуур 536 мянган хэһэг шифер үйлэдбэрилэгдөө.

Коллектив иимэ үрэ дүнгүүдые туйлажа, энээнһээ урда түрүү һуури ээлжэ ябаһан асбоцементнэ зүйлнүүдэй Красноярскын комбинадые ахин гараһан байна. Энэ комбинат 26 кварталай туршада ходо түрүүлжэ ябаһан.

Дамжуулгын Улаан туг барюулгада зорюулагдаһан митинг заводто үнгэргэгдөө. Заводой партийна организациин бюрогой секретарь Н. Ф. Фокин хуряангы үгэ хэлэжэ, митинг нээһэн байна. Барилгашадай профсоюзай обкомой секретарь А. Д. Ильин дамжуулгын Улаан туг барюулба.

Заводой директор В. И. Струневич Улаан туг абаха зуураа, партбюрогой завкомой, дирекциин зүгһөө коллективээ, үйлэдбэриин түрүүшүүлые амаршалжа, шангаар ажаллажа, Улаан тугта хүртэһэнэйнь түлөө баясхалан хүргэһэн байна.

Слесарь Г. Г. Власов, үйлэдбэриин цехэй начальник В. Я. Ипаев митинг дээрэ үгэ хэлэжэ, ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлхын, энэ жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө мүрысөө шэнэ эршэ хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлхыень бүхы хүдэлмэришэдөө, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые уряалаа.

Партиин Кабанска райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой зүгһөө заводой коллективые райкомой промышленно-транспортна таһагыс даагша В. А. Кулев амаршалһан байна.

В. СТЕПАНОВ.

ЭРХИМЛЭГШЭДТЭ ШАН

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин, «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай дунда модо ашаха талаар байгша оной нэгэдэхи кварталда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн республикын Министрнүүдэй Совет, облпрофсоведэй президиум гаргаба.

Барилгын модо вагонуудта ашаалха түсэбөө 115 процент дүүргэһэн «Забайкаллес» комбинадай Хандагатайн леспромхозой коллективтэ 1000 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шан барюулагдаба. Мүн Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин Сульфат станциин коллектив модо шэрэхэ түсэбөө 158,6 процент дүүргэжэ, бусадай дундаһаа түрүү һуурида гарахадаа 500 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэбэ.

«Забайкаллес» комбинадай Өөлэнгын модоной баазын коллектив 500 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шанда хүртэһэн байна. Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин Лесовозно станциин коллективтэ 200 түхэригэй мүнгэн шан үгтэбэ.

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин Ново-Ильинск станциин хүдэлмэришэд 100 түхэригэй гурбадахи мүнгэн шанда хүртэбэ.

Совет элшэ хүсэнэй машина бүтээлгын түрүү хоёр предприятиин — Ленинградай «Электросила» нэгэдэлэй, Харьковай «Электротяжмаш» заводой коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй түрүүшын дүнгүүд согсологдобо.

«Электросила» нэгэдэлэйхид түрүүлжэ ябана. Тус нэгэдэлэй албан, цехүүд һайнаар ажаллана. Ленинградайхид бүтээн гаргаһан продукци худалдаха түсэбөө — 101,8 процентээр, продукци бүтээхэ түсэбөө 100,6 процентээр дүүргээ. Продукци бүтээн гаргажа худалдаха түсэбөө харьковайхид 100,7 процентээр дүүргэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): «Электросила» нэгэдэлэйхид — бригадир И. С. Шаров, «Электротяжмаш» заводой П. С. Радовичой хүтэлбэрилдэг бригадатай мүрысэдэг хүдэлмэришэд В. А. Мочалов, Н. Н. Горелов, И. Н. Преснухин.

Хэблэлэй

ШЭНЖЭЛЭЛ

ГОЛ ҺУДАЛЫЕНЬ БАРЯАД БАЙХАДА...

Хурамхаанай аймаг дахинаа байгуулагдаһаар үшөө гурбан жэл болоодүй. Зүгөөр үнгэрһэн үе соо эндэхид соёл культура болоод ажахыгаа саашадань хүгжөөхэ талаар горитой алхам хээ гэжэ тэмдэглэмээр.

Урда һаранүүдта адли өмхитэй һайнаар хүдэлжэ, байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгөөр тус аймаг КПСС-эй обкомой, Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

Аймагай ажалшадай түрүүшынгээ амжалта түйлаха хэрэгтэнь «Хурамхаанай галнууд» газетын оруулһан хубита, үүргэнь бага бэшэ гэжэ сэхэ хэлэхэтэй. Тус редакци республика соогоо эгээл һүүлдэ эмхидхэгдэһэн юм. Тиигэбэшье газетын удха шанарынь саг үргэлжэ дээшэлнэ, эмхидхэхы үүргэнь бүри нарижан һайжарна. Нэн түрүүн аймагайнгаа ажахын гол һалбари мал ажалые, малшадай дунда дэлгэржэ байһан социалис мүрысөөе үргэнөөр харуулха асуудалда гол анхаралаа хандуулдаг байһаниинь тон һайшаалтай. Эдэ асуудалнуудые харуулхадаа, манай хэблэлэй бүхы шахуу жанрнуудые — статья, корреспонденци, репортаж, зураглал бэшэгүүдые хэрэглэдэг байна. Энээнтэй хамта үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэлые, мүн фото-зурагуудые саг үргэлжэ толилдог, тэдэнэртэ үгэ үгэжэ, газетынгээ хуудаһанда гаргадаг юм. Энэнь хүн зондо ехэ нүлөө үзүүлдэг байһаниинь эли. Жэшээлхэдэ, Аргатын совхозой үүлтэртэ фермын һаалишан С. Тарасова, Һахалиин совхозой партбюрогой секретарь А. Матросов болон бусад һонирхолтой бэшэгүүдые газетэдээ толилуулһан байха юм.

Мүнөө хаа-хаанагүй, тэрэ тоодо Хурамхаанда юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө политическэ дэбжэлтын оршон байдалда социалис мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэржэ байһаниинь эли. Тэрэнэй ябасые харуулжа байхын тула «Социалис мүрысөөндэ — үргэн дэлисэ!», «Һайн хүн тухай хөөрөөн», «Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо» гэхэ мэтын гаршагууд доро партийна, ажахын, профсоюзай органуудай хүтэлбэрилхы тушаалтад, партийна организацинуудай секретарьнар, мүрысөөнэй түрүүшүүл — һаалишад, хонишод, механизаторнууд өөһэдынгөө ажал хүдэлмэри, ажалай бэлэгүүд тухай тобшо тодорхойгоор хөөрэжэ үгэнэ. Мүн аймагай газетын журналистнар, хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэд тобшо һонинуудые толилдог, зураглал, очеркнуудые олондо ойлгосотойгоор газетэдээ гаргана. Энэ талаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Будаевай «Ойн баярай жэлдэ — ажалай бэлэгүүд», газетын корреспондент Хурамхаанай совхозой хүдэлмэришэн Б. Гамбуловай «Урдынгаа алдууе дабтахагүй», Һахалиин совхозой зоотехник В. Ринчино, В. Гармаевай бэшэгүүд һонирхолтойгоор уншагдадаг.

Ажалай түрүү дүй дүршэл, эрдэм наукын түйлалтануудые харуулжа, бүгэдын шадабари болгохо асуудалай тон шухала удхатай байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ ха юм даа. Тиимэһээ түрүү коллективүүдэй, ажалшадай дүй дүршэлдэ зорюулагдаһан тусхай хуудаһанууд хэблэгдэдэг байна. Тодорхойлхоһо, Һахалиин совхозой түрүү һаалишад Н. И. Копьева, А. Г. Малыгина гэгшэдэй дүй дүршэл, Хурамхаанай совхоздо дэлгэрһэн мүрысөөн тухай, Һахалиин совхозой мал шахан таргалуулагшадай түйлалтанууд тухай тусхай хуудаһануудта тодорхойгоор хөөрэгдэһэн байна.

Иимэ материалнуудые бүхы ажалшад ехэтэ һонирхожо уншадаг, хэрэгтэй юумыень абажа, ажал дээрээ хэрэглэдэг гээшэ. Габэшье тус газетын хүдэлмэрилэгшэд, эдэбхитэд, социалис мүрысөө эмхидхэхэ, тэрэнэй ябасые һайнаар харуулха талаар дутуу дундануудтай, шиидхэгдээгүй асуудалнуудтай байна гэжэ тэмдэглэмээр. Юуб гэбэл, газетэдэ хэблэгдэһэн олон тоото уялганудай дүүргэлтые саг үргэлжэ шалгажа байха тухай бага анхарал хандуулна. Һүүлэй үедэ энээн тушаа оройдоол хоёр бэшэг толилогдоо. Харин тиихэдэ ганса шэнэ жэлһээ хойшо газетын хуудаһанда арба шахуу коллективүүдэй уялганууд, нэмэл бэшэгүүд толилогдоһон байна. Нигээд байхадаа социалис уялгануудые толижо, тэдэниие дэмжэһэн аад лэ, тэрээн тухайгаа саашань хөөрэжэ, ходо шалгалта хиналта дороо абажа байхаа огтолон мартажархиһан хэрэг болоно гээшэ.

Тиихэдэ тус газетын хуудаһануудта социалис мүрысөөн тухай хэрэглэгдэжэ байһан гаршагууд доро хүдөө ажахын түрүүшүүлэй хөөрөөнүүдые багаар толилдог байна. Зарим ушарта мүрысөөнэй асуудалаар толилогдоһон материалнууд үшөөл уран гоёор, эли тодоор найруулагдажа шадагданагүй гэжэ шүүмжэлмээр. Энээн тушаа аймагай журналистнарай хэхэ, бүтээхэ юумэнинь барагдашагүй гэлтэй. Өөһэдынгөө шадабари, эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлхын тула саг үргэлжэ һуража байха шухала.

Совет хэблэлэй тушаг тулгууринь, эмхидхэхы хүсэниинь манай эдэбхитэд хэзээдэшье байгаа, мүнөөшье байһаар. Ушар иимэһээ урдаа табигдаһан харюусалгатай зорилгонуудаа хүндэтэйгөөр бэелүүлжэ байхын тула саашадаашье ажалшадтай холбоо барисаагаа шангадхан, хүдэлмэреэ ябуулха ушартайбди.

Һаяшаг КПСС-эй Центральна Комитет «Социалис мүрысөөнэй асуудалнуудые Литвагай ССР-эй хэблэлдэ ямараар толилогдожо байһан тухай» тогтоол баталан абаба. «... Политическэ гүнзэгы мэдэрэл, эдэбхи үүсхэл, ажалай шэн габьяа ба һайн һайхан заншалта ябадалые хэблэл үргэнөөр ойлгуулха уялгатай. Ажалай эгээн ехэ бүтээсэ түйлаха, продукциин шанар һайжаруулха, материал ба хүдэлмэриин саг алмаха тухай оролдолго хэшээлэй ажалшан бүхэнэй пангин хэрэг болохынь тула газетэ, журналнууд али бүхы талаар нүлөөлхэ ёһотой. Түсэбтэ табан жэлэй ажалай баатарнууд, үүсхэл гаргагшад, урлан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод, түрүү коллективүүд хөөрэхэ, тэдэнтэй уулзалгануудые саг үргэлжэ үнгэргэхэ шухала. Мүрысөө һайжаруулха гол шухала асуудалнуудые зүбөөр, һайнаар табихын тула редакцида ерэһэн бэшэгүүдые бүри хүсэдөөр хэрэглэхэ ёһотой...» — гэжэ партиин ЦК-гай тэрэ тогтоол соо заабарилагдана.

Энэ заабарииe ажалдаа хүтэлбэри болгон хэрэглэжэ, хэблэлэй үүргые улам дээшэлүүлхэ, бүри нүлөө ехэтэй болгохын түлөө оролдохо гээшэ редакционно коллектив бүхэнэй мүнөөдэрэй дайшалхы зорилгонуудай нэгэн болоно бшуу. Тиигэжэ шадабал, табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлэй түсэб дүүргэлгэдэ манай хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө хубитые бата оруулхань сохом найдамтай.

И. ОЧИРОВ.

ЗҮБЛӨӨН ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Партиин Зэдын райком ба ажалшадай депутадуудай гүйсэдхэхэ комитет һаяхан аймагай эмхи зургаанууд, колхозууд ба совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организацинуудай секретарьнарай болон сельскэ, сомоной Соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй зүблөө үнгэргэбэ.

Энэ зүблөөн дээрэ Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойе үнгэргэхэ комиссиин гэшүүд: гэгээрэлэй таһагые даагша Б. Ш. Эрдынеев, Тэриин совхозой парткомой секретарь Д. С. Борисов, нүхэд В. С. Егоров, Б. Б. Лабаров ба бусад аймаг дотороо ойн баярта бэлэдхэлэй ямараар ябажа байһан тухай тоосоо хэбэд. Энэ шухала хэрэгтэ бии байгаа дутуу дундануудые элирүүлэгдэжэ, саг дарыдань усадхаха асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Нютагай Соведүүдтэ болохоёо байгаа һунгалтада бэлэдхэл ба ниитэ-агитационно хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүд тухай райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша П. М. Бальчугов, пропагандын ба агитациин таһагые даагшын орлогшо И. Г. Самбуев тодорхойгоор хэлэжэ үгөө. Клубууд, агитпунктнуудай хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхэ, агитаторнуудай, элидхэлшэдэй ба политинформаторнуудай семинар үнгэргэхэ тухай хэмжээнүүд хараалагдаа.

Хабарай тарилгын үедэ социалис мүрысөө эмхидхэхэ ба механизаторнуудай дунда ниитэ-политическэ ба агитационно хүдэлмэри ябуулха тухай райкомой секретарь П. Т. Манзаров хэлэжэ үгэбэ. Ленинэй ... денто Борьёогой совхозой партком механизаторнуудай дунда ехэхэн ажал ябуулжа, саг дарыдаа мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдана, газетэ, журналнууд саг соогоо асарагдана гэжэ эндэ тэмдэглэгдээ.

Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь А. Р. Потепалов дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

Б. ДАРМАЕВ.

Июниин 17-до—нютагай Соведүүдэй һунгалта

ТҮРҮҮ ҺААЛИШАН—ДЕПУТАДТА КАНДИДАТ

«Байкал» ухозой түрүү һаалишадай нэгэн Любовь Николаевна Седых үбэлжээгэй хаһада үнеэн бүриһөө 2700 килограмм һү һааха тухайгаа нүхэдтөө мэдүүлһэн юм. Абаһан социалис уялгаа үлүүлэн дүүргэхын тула ажахын һаалишан бүхэн орлдосотойгоор ажаллажа гарва гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Май һарын тэнгэр үбэлэй үедэ ехэ һүнэй түлөө дэлтэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн согсолгодожо, түрүү шүүл элирбэ. Любовь Николаевна энэ хугасаада үнеэн бүриһөө 3468 килограмм һү һаажа, абаһан уялгаа 1068 килограммаар дээшэлүүлбэ.

Ажахын түрүү һаалишадай нэгэн нүхэр Седых һү һаалиин Центральна фермэдэ табадахи жэлээ ажаллана. Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ Любовь Николаевна үнеэн бүриһөө 5700 килограмм һү һааха зорилго урдаа табихэй.

Һаяхан тус ажахыда һунгалтын урда тээхи суглаан үнгэргэгдэжэ, суг худэлдэг нүхэдынь Любовь Николаевна Седых гэгшые аймагай Соведэй депутадта кандидаадаар дэбшүүлһэн байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Н. Седых.

ҺУНГАГШАДАЙ АНХАРАЛДА

Ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй һунгалтада бэлэдхэлэй үедэ һунгагшадай бүридхэлдэ абаха, тэдэнэй списогые бэлдэжэ үлгэхэ гэжэ тон харюусалгатай хүдэлмэри юм.

Һунгуулиин дүримэй ёһоор, һунгагшадай списогто Советскэ Союзай 18 наһа гүйсэһэн бүхы эрхэтэй бүридэлдэ абтадаг. Тинхэдэ һунгуулиин болохо үдэр тус Соведэй газар дээрэ заабол байха хүнүүд лэ списогто оруулагдаха ёһотой. Тэрэ үдэр болотор ондоо тээшэ ошохо, мүн ухаа муутай гэжэ элирүүлэгдэһэн хүнүүд бүридэлдэ абтахагүй. Ондоо тээшэ ошохо хүнүүд хаана һунгахаяа һунгуулиин участагта дуулгаха болоно.

Һунгагшадай нэрэнүүд алфавидай ёһоор списогто бэшэгдэнэ. Тинхэдэ тэрэнэй нэрэнь, обогынь, алдарынь, түрэһэн он жэлынь, түрэһэн нютагынь элээр тэмдэглэгдэжэ абтаха ёһотой. 1955 оной июниин 17 хүрэтэр түрэһэн залуу, түрүүшынхиеэ һунгаха хүнүүдэй нэрэнүүд списогто оруулагдахадаа түрэһэн он, һарнаань гадна, түрэһэн үдэрынь тэмдэглэгдэһэн байха ёһотой. Иигэжэ залуу һунгагшадай түрэһэн үдэрые бэшэжэ абаагүй һаа, 1955 ондо түрэһэншье һаа, 1973 оной июниин 17-до арбан найма наһа гүйсөөгүй хүнүүд списогто оруулагдашаһан байхадаа болохо юм. Иимэ хүсэд 18 наһа гүйсөө-гүйшүүл Конституциин ёһоор һунгаха эрхэгүй. 1955 ондо түрэһэншье һаа, түрэһэн һара үдэрөө хүсэд мэдэхэгүй хүнүүд байдаг. Иимэ ушарта тэдэнэй түрэһэн үдэрынь 1955 оной январиин 1 гэжэ тэмдэглэгдэдэг.

Бүхы Союзна ба Автономито республикануудай Соведүүдэй һунгалтын дүримэй, мүн «Буряадай АССР-эй ажалшадай депутадуудай аймагай, городской, городтохи районуудай, сельсэ ба сомоной Соведүүдэй һунгалта тухай Дүримэй» ёһоор һунгуулиин эхилхэ үдэрһөө 20 үдэр урид олониитын анхаралда үлгэгдэһэн байха ёһотой. Мүнөө болохоёо байһан һунгалтада хабаадаха хүнүүдэй список 1973 оной майн 27-до үлгэгдэһэн байха болоно. Иигэжэ һунгагшадай список юундэ урид үлгэгдэнэб гэхэдэ, арад зон тэрэнтэй танилсаха ёһотой, ямар хүнүүдэй һунгахал байһые мэдэхэ болохо ушартай. Энэмнай бүгэдэ ниитэ, адли тэгшэ һунгалта үнгэргэхэ демократическа ёһо гурим хангаха заншалай нэгэ пэнхэ мүн гэшэ. Гадна һунгагшадай список юундэ иимэ эртүүр үлгэгдэнэб гэхэдэ, һунгуулиин участково комиссинуудай һунгагшаа бүридэлдэ абахадань туһатай. Имагтаа списогто ороһон хүндэ (хэрбээ албанай, өөрын хэрэгээр һунгуулиин үдэр ондоо нютагта байха болобол) «һунгаха эрхэ олгоһон үнэмшэлгэ» үгтэдэг. Тус үнэмшэлгын үндэһөөр лэ тэрэ хүнэй һаяа шэнэ ерэһэн газартаа һунгагшадайнь списогто оруулагдадаг.

Һунгагшадай списогто үлгэгдэһэнэй һүүлээр хэн нэгэнэй «Һунгаха эрхэ олгоһон үнэмшэлгүйгөөр» ондоо газар хүрэжэ ерэһэн байгаа һаань, тэрэниие һунгагшадай бүридхэлдэ абаад, нэрыень списогто оруулдаг. Тиигээд һунгуулиин болохо үдэр ерээд байһан шэнэ нютагайнь һунгагшадай списогто Соведэй гүйсэдком тусхайлан хаража үзөөд, һунгаха, үгы тухайнь шиидхэбэри гаргадаг байна.

Р. КУРАС,
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй эмхидхэлэй таһагай инструктор.

ССР-эй НАУКАНУУДАЙ АКАДЕМИДЭ

«Союз» гэжэ замбуули-
ай совет онгосын хоёр һуу-
рита вариантаар, «Аполлон»
гэжэ замбуулинай американ
онгосоор хамтын ниидэлгэдэ
бэлдэхэ, тэрэниие 1975 ондо
бэлүүлхын тула замбуули-
ай дайдые амгалан зорил-
гоор шэнжэлхэ, ашаглаха
харилсаа холбоон тухай
ССР-эй ба США-тай хоо-
рондын хэлсээнтэй зохил-
дуулан, «Союз» гэжэ гол ба
нөөрвын онгосо дээрэ һуу-
а ниидэхэ совет космонавт-
нуудай экипажнууд иимэ бү-
рилдэлтэйгөөр баталагдаа:

Нэгэдэхи экипаж—СССР-
эй летчигууд-космонавтнууд,
Советскэ Союзай Геройнууд
А. Леонов, В. Н. Кубасов,

Хоёрдохи экипаж—СССР-
эй летчигууд-космонавтнууд.
Советскэ Союзай Геройнууд
В. Филипченко, Н. Н. Ру-
кавишников,

Гурбадахи экипаж—кос-
монавтнууд В. А. Джанибе-
ков, Б. Д. Андреев.

Дүрбэдэхи экипаж—кос-
монавтнууд Ю. Б. Романен-
ко, А. С. Иванченков.

Джанибеков Владимир
Александрович 1942 ондо
... Казахстанай областьдо
түрэһэн. Летчигуудые бэл-
дэдэг авиационно дээдэ учи-
лищи 1965 ондо дүүргээд,
летчик- инженерай диплом
абаһан байна. 1970 ондо со-
вет космонавтнуудай отряд-
та оруулагдаһан юм. Майор
В. А. Джанибеков замбуу-
линай ниидэлгэнүүдые хэхэ
юрэнхы бэлэдхэлэй түгэс
... гараһан.

Андреев Борис Дмитрие-
вич 1940 ондо Москвада тү-
рэһэн. Бауманай нэрэмжэтэ
Московско дээдэ техническэ
училищи дүүргэһэнэй һүү-
лээр, 1965 онһоо конструк-
торска бюродо хүдэлөө. Кос-
монавтнуудые бэлдэхэ прог-
раммын ёһоор 1970 онһоо
... хэлэл гаража эхилһэн
байна. Замбуулинай ниидэл-
гэнүүдые хэхэ юрэнхы бэ-
лэдхэл гараад, «Союз» ба
«Аполлон» гэжэ онгосонуу-
дай хамтын ниидэлгэ хэхэ
программын ёһоор ябуул-
агдадаг хүдэлмэридэ ха-
баадана.

Романенко Юрий Викто-
рович 1944 ондо Оренбур-
гэй областьдо түрэһэн. Лет-
чигүүдые бэлдэдэг авиа-
ционно дээдэ училищи 1966
ондо дүүргэжэ, летчик-
инженерэй диплом абаа.
Капитан Ю. В. Романенко
замбуулинай ниидэлгэнүү-
дые хэхэ юрэнхи бэлэдхэлэй
... курс гараад, «Союз»
ба «Аполлон» гэжэ онгосо-
нуудай хамтын ниидэлгэ хэ-
хэ программын ёһоор ябуу-
лагдадаг хүдэлмэридэ хабаа-
дажа байнхай.

Иванченков Александр
Сергеевич 1940 ондо Мос-
ковско областиин Ивантеев-
ка хотодо түрөө. Москов-
ско авиационно институт
дүүргэһэнэй һүүлээр, 1964
онһоо конструкторска бюро-
до хүдэлмэрилбэ. Космо-
навтнуудые бэлдэхэ прог-
раммын ёһоор 1970 онһоо
бэлэдхэл гаража эхилһэн

Улаан-Үдын Карл Марксын нэрэмжэтэ проспектдэхи «Дружба» кинотеатр.

В. ВОЛОГОДСКИИН фото.

Буряадай АССР-эй 50 ЖЭЛ

ТҮҮХЫН ХУУДАҺА ЭРАХАДА...

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО Совет Социалис Республикын алдарта 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, май һара соо республика дотор болоһон һонирхолтой ушарнуудые уншагшадай анхаралда табинабди.

1923 оной майн 1. Хүрбын консервын заводой хүдэлмэришэд, тосхоной тариашад ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын һайндэрые баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэһэн байна. Тэндэхи һургуулиин дэргэдэ ажалшадай митинг боложо, Владимир Ильич Лениндэ амаршалгын телеграмма эльгээхэ гэһэн шиидхэбэри абтаһан юм. «Бидэнэр — Хүрбэ нютагай хүдэлмэришэд болон тариашад холын Прибайкалиһаа Майн нэгэнэй һайндэртэй дашарамдуулан Таниие халуунаар амаршалаад, революциин аша туһада түргөөр эдэгэжэ, һайн болохыетнай хүсэнэбди» гээд тэрэ телеграмма соонь хэлэгдэнхэй.

1923 оной майн 30. «Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй буряад монголнуудай областьнуудые Буряад-Монголой Автономито Совет Социалис Республика болгон нэгэдүүлхэ, Республикын түб Верхнеудинск хотодо байха» гээд ВЦИК-эй Президиумэй майн 30-да абаһан тогтоол соо хэлэгдэнэ. Тиигэжэ буряад арад анха түрүүшынхеэ өөрын гүрэн түрэтэй болоһон байгаа.

1924 оной май. Түнхэнэй аймагай Хэрэн тосхондо баригдажа байһан В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ 2-дохи шатын һургуули бодхоолгодо мүнгэ зөөри суглуулалга үргэлжэлүүлэгдээ һэн. Аймагай ажалшад республика доторoo түрүүлэн өөһэдынгөө мүнгэ зөөри дээрэ һургуули бариха гэһэн үүсхэл гаргаһан юм. Тиигэжэ мүнгэ, барилгын материал, талха тариа, адууһа мал, ангай арһа болон бусад зүйлнүүдые суглуулдаг байһан.

Тэрэ үедэ Түнхэнэй аймагай бүридэлдэ ородог байһан Ахын хушуунай (мүнөөнэй Ахын аймаг) ажалшад иигэжэ мэдээсэһэн байна: «һургуулиин барилгада мүнгэ зөөри суглуулалга амжалтатай дүүрэбэ. Алтаар 688 түхэриг, мүнгөөр 30 түхэриг, 101 толгой эбэртэ бодо мал, 68 хони, 12 адуун, хэрмэнэй 1948, булганай 16 арһан суглуулагдаа».

Жэлһээ үлүүхэн сагай үнгэрөөд байхада, энэ һургуулиин барилга дүүргэгдэжэ, 1925 оной ноябриин 7- до ашаглалгада оруулагдаһан байгаа. «Хоёрдохи шатын һургуулиин барилга дүүргэгдэжэ, хада ууланuудаар хүреэлэгдэһэн Түнхэнэй талын малшад, тариашадай хүбүүд, басагад үргэн уужам, һаруул һайхан һургуули соо эрдэм номдо һураха аргатай болобо» гээд тэрэ үеын газетэдэ уншанабди.

1925 оной майн 17. Верхнеудинск хотодо дүтэхэн оршодог Поселье тосхондо энэ үдэр Ильичэй лампочканууд яларжа эхилһэн юм. Энэ хадаа республика дотор электрижүүлэгдэһэн түрүүшын тосхон байгаа.

«Поселье тосхон хүрэтэр электрын элшэ хүсэ дамжуулха лини 1924 ондо татагдажа эхилээд, 1925 оной майн 17-до тэндэхи тариашадай гэрнүүдтэ Ильичэй лампочканууд яларжа эхилбэ» гээд «Бурят-Монгольская правда» газетэдэ бэшэгдэнхэй. Тиигэжэ хүдөө нютагуудые электрижүүлэлтын эхин табигдаһан байгаа.

1934 оной майн 20. Верхнеудинскын ПВРЗ-гэй (мүнөөнэй ЛВРЗ) эгээ томо цехэй — паровозно комбинадай барилга энэ үдэр эхилһэн байгаа. Заводой барилга 10 һара урид эхилжэ, тэрэ хүдэлмэри хурдан түргэнөөр ябуулагдадаг һэн.

Паровозно комбинадай барилгын эхилһэндэ зорюулагдаһан баяр ёһололой митинг болоо. Тэндэ ВКП(б)-гэй Буряад-Монголой обкомой секретарь нүхэр Ербанов, ЛВРЗ-гэй барилгын начальник нүхэр Иванов гэгшэд үгэ хэлэжэ, хүдэлмэришэдые бүтээсэ ехэтэй ажалда уряалһан байгаа. Комбинадай барилгые болзорһоонь урид дүүргэхэбди гэжэ хүдэлмэришэд найдуулаа һэн.

1935 оной майн 19. Улаан-Үдын мелькомбинат ашаглалгада оруулагдаа. Түрүүшын жэлэй туршада энэ комбинат 213000 тонно гурил, 2225 тонно крупа гаргаһан байгаа. Мүнөө энэ комбинат Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй гурилай промышленностиин тон томо предприятинуудай нэгэн болонхой.

1940 оной майн 11. Энэ үдэр республикын композиторнуудай холбоон эмхидхэгдэһэн юм. Республика дотор композиторнуудай олон болоһониие, мүн хүгжэмэй хүгжэлтые хараада абажа, композиторнуудай холбоо эмхидхэхэ гэһэн үүсхэл һайшаан дэмжэхэ» гээд БМАССР-эй Совнаркомой тогтоол соо хэлэгдэнхэй.

Тинхэдэ Москвада болохо искусства ба литературын түрүүшын декадада бэлдэлгэ үргэнөөр ябуулагдажа байгаа. Республикын композиторнуудай холбоондо Д. Аюшеев, Ж. Батуев, Б. Ямпилов, П. Берлинский, Н. Халбаев болон бусад ороһон юм.

1940 майн 15. Буряад-Монголой хүгжэмэй театральна училищида П. И. Чайковскиин нэрэ олгогдобо. Тэрэ училищиие 1932 ондо дүүргэжэ гараһан түрүүшын хүбүүд, басагад Буряадай драмтеатрта ажаллажа эхилһэн юм. 40 гаран жэл соо энэ училищиие олон тоото хүн дүүргэжэ, республика дотор театрай, хүгжэмэй хүгжэлтэдэ тон ехэ үүргэ дүүргэжэ байна.

1944 оной май. Республикын ажалшад Эсэгэ ороноо хамгаалгын фонддо мүнгэ зөөри ехээр суглуулдаг байһан юм. Тэрэнэй хүсөөр Т-34 түхэлэй 20 танк бүтээгдэжэ, 1944 оной майн 26-да Уралай сэрэгэй округой һуралсалай 19-дэхи танкова полкдо эльгээгдэһэн байгаа. Республикын ажалшадай делегаци тэдэ танкнуудые абаашажа, сэрэгшэдтэ бэлэглэһэн байна. Буряадай драмтеатрай артистка Чимитова, Улаан-Үдын ПВРЗ-гэй хүдэлмэришэн Зачеп гэгшэ, бусад нүхэд тэрэ делегациин бүридэлдэ оролсоһон байгаа.

1944 оной майн 14. БМАССР-эй хүдэлмэришэд, тариашад болон малшад ажалай фронт дээрэ габшагай һайнаар хүдэлжэ байһан түүхэтэй. Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай коллектив 1944 оной апрель һарын үйлэдбэриин түсэб 117 процент дүүргэжэ, Гүрэнэй оборонын комитедэй дамжуулгын Улаан туг майн 14-дэ комбинадай коллективтэ барюулагдаһан юм.

1955 оной май һара Улаан-Үдын һү-тоһоной завод ашаглалгада оруулагдаһан юм. Тинхэдэ энэ завод хүсэ багатайхан предприяти байһан. Мүнөө эндэ сагаан эдеэнэй бүхы зүйлэй продукци гаргагдана.

Г. СЕМИНА,
БурАССР-эй гүрэнэй архивай научна хүдэлмэрилэгшэ.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · ХИЛЫН СААНАҺАА · РАДИО

ТҮҮХЭТЭ УДХА ШАНАРТАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежневэй хани ёһоной уулзалга хэхээр ФРГ-дэ ошоод ерэлгын дүнгүүдые бүхы түбинүүдэй оронуудай политическэ ба ниитын тушаалтад, хэблэл шэнжэлхэдээ, тэрэниие түүхэтэ удха шанартай хэрэг гэжэ тэмдэглэнэ.

ФРГ. Л. И. Брежневэй В. Брандттай хэһэн уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд Баруун Германиин хэблэл, радио, телевидени шэнжэлэнэй ёһоор, үгээ хүсэд сэлгэлсолгын оршон байдалда үнгэржэ, Советскэ Союзай ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай асуудалнуудые, мүн уласхоорондын асуудалнуудые зүбшэлхэ арга хоёр талада олгоо.

ГДР. Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ерэлгын дүнгүүдтэ ГДР-эй хэблэл анхаралаа ехээр хандуулна. Тодорхойлон хэлэбэл, «Бонндо абтаһан хамтын мэдүүлгэ — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин ФРГ-дэ хэдэн үдэрэй турша соо хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй дүн мүн. Энээнэй ашаар хэдэн шухала хэлсээнүүд баталагдаа» гэжэ «Дер Морген» газетэ бэшэнэ.

ПОЛЬШО. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хараалагдаһан, КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленум дээрэ һайшаагдаһан эб найрамдалай асари ехэ программа бэелүүлэн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь ФРГ ошоһон байна,—гэжэ «Глос Працы» газетэ бэшэнэ. — Энэ программа социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай, түрүү үзэлтэй ба эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй аша туһада харюусана».

МОНГОЛ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй ФРГ ошоод бусаһан тухай хамтын мэдүүлгын текстые Монголой «Үнэн» газетэ түрүүшынгээ хуудаһанда толилбо. «Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ФРГ ошолго, тэрэнэй дүнгүүд хоёр ороной хоорондохи харилсаанай түүхэдэхи шэнэ шата нээхэ, Европо түбидэ эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ арга олгохонь дамжаггүй»,—гэжэ газетэ бэшэнэ.

США. «Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр нюль парада США ерэхэ үедэнь мүн лэ иимэ шухала хэлсээнүүдэй баталагдажа магад байһыень Бонндохи хэлсээнүүд гэршэлнэ»,— гэжэ американ «Дейли уорлд» газетэ тэмдэглэбэ.

ВАШИНГТОН

Протоколдо гар табигдаа

ТАСС

Далай соо ба тэрээн дээрэхи агаарай дайдада зүришэлдөөнэй боложо магад ушарые зайсуулха тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын, Америкын Холбоото Штадуудай правительствын хоорондо 1972 оной майн 25-най хэлсээнэй протоколдо Вашингтон шадарай Форт Лесли Макнейртэ гар табигдаа.

Совет правительствын үмэнэһөө—СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой главна штабай начальнигай нэгэдэхи орлогшо адмирал В. Н. Алексеев, США-гай правительствын үмэнэһөө — Штабуудай начальнигуудай комитедэй түрүүлэгшын туһалагша вице-адмирал Д. Уэйнел протоколдо гар табибад.

КОНАКРИ

Гвинейн патриодуудай амжалтанууд

ТАСС

Майн 18-да Гвинейн (Бисау) патриодууд ороной урда захадахи Гиледжэ гэжэ бэхижүүлэгдэһэн лагерьта Португалиин 60 мүрдэгшые үгы хэһэн байна гээд Гвинейн ба Ногоон хушуун гэдэг аралнуудай бэеэ даадаһан байдалай түлөө тэмсэдэг Африкан партиин (ПАИГК) коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Урда тээнь, майн 14-дэ, ПАИГК-гай отрядуудай сэрэгшэд Португалиин 10 дээрмэшэ сэрэгшые хүлһөөнь буулгаһан, сэрэгэй 3 ашаанай машина һандааһан байгаа.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-до тараагдаба

ТАСС

Албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ерээд байхадаа, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдэй текстнүүдые, Совет ороной ба Баруун Германиин документнүүдэй текстнүүдые ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг СССР-эй түлөөлэлгэтэ эмхи эндэ тараагаа.

ОСЛО

Дайнай совет ветеранууд Норвегидэ

ТАСС

Советскэ Союзай Герой А. П. Маресьевэй толгойлһон, Дайнай ветерануудай совет комитедэй делегаци Норвегиин худалдаа наймаанай флодой морягуудай — дайнай ветерануудай холбооной уряалаар эндэ ерэбэ.

БЕРЛИН

КПСС-эй МКГ-гай ДЕЛЕГАЦИ БЕРЛИНДЭ

ТАСС

КПСС-эй МГК-гай секретарь Н. А. Рожков түрүүтэй КПСС-эй Московско городской комитедэй делегаци СЕПГ-гэй Берлинэй окружномой уряалаар эндэ ерэбэ. СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн, СЕПГ-гэй Берлинэй окружкомой нэгэдэхи секретарь К. Науман совет айлшадые халуунаар амаршалаа.

Совет делегаци СЕПГ-гэй Берлинэй окружкомой секретариадай гэшүүдтэй уулзажа хөөрэлдэхэдөө СЕПГ-гэй VIII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр ГДР-эй ниислэл хотые хүгжөөхэ хараа түсэбүүдтэй танилсаа.

Совет делегаци Берлинэй түбые хараад, Берлиниие сүлөөлхын түлөө байлдаанда унаһан совет сэрэгшэдэй дурасхаалай хүшөөгэй бодхоогдоһон Трептов-паркда хүрэбэ.

БЕРЛИН

К. Хагер совет түүхэшэдтэй уулзаба

ТАСС

ГДР-эй, СССР-эй түүхэшэдэй комиссиин заседанида хабаадаһан, академик П. Н. Поспелов түрүүтэй совет түүхэшэдэй делегацитай СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь К. Хагер уулзаба.

Түүхын эрдэмэй талаар хоёр ороной хоорондохи харилсаае улам үргэдхэхэ тухай, хамтын комиссиин саашанхи ажал ябуулга тухай асуудалнуудые уулзалгада хабаадагшад зүбшэлһэн байна.

ВЕНЭ

Финляндиин премьер-министрэй мэдүүлгэ

ТАСС

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ-европын зүблөөндэ бэлэдхэл хэхэ олон талын зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүд Хельсинкидэ амжалтатайгаар үнгэржэ байна. Тиимэһээ гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатай энэ зүблөөн июниин эхеэр захалха аабза гэжэ албанай хэрэгээр эндэ ерэһэн Финляндиин премьер-министр К. Сорса мэдүүлээ. Ниитэ-европын зүблөөн уласхоорондын харилсаае хүгжөөлгэдэ нүлөөлхэ гээд тэрэ мэдүүлбэ.

САНТЬЯГО

Чилиин президент конгресстэ бэшэг эльгээбэ

ТАСС

Чилиин президент Сальвадор Альенде Национальна конгрессэй хоёр палатын хамтын заседани дээрэ үгэ хэлэжэ, ороной политическэ, экономическа байдал тухай жэл бүриин бэшэг конгресстэ эльгээбэ.

Чилиин уласхоорондын байдал тухай президент дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлэхэдээ, бүмбэрсэг дэлхэйн олон гүрэнүүдтэй хани харилсаатай боложо байнабди, энээнэй саашадаа хүгжөөхөөр республикымнай бэлэн гэжэ тэмдэглээ. Дэлхэйн олон оронууд Чилитэй һанал нэгэтэй гэжэ тэрэ онсолон хэлэбэ.

ВАШИНГТОН

Сенадай комиссиин шиидхэбэри

ТАСС

Удаадахи финансын жэлдэ хариин гүрэнүүдтэ сэрэгэй туһа хүргэхэ һомололгын 43 процентыень хороохо тухай шиидхэбэри сенадтахи гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг комисси абаһан байна. Засаг захиргаанай 1,3 миллиард доллар эрихэдэнь, 740 миллион долларой хэмжээнэй мүнгэ һомолхые комисси батална. Индохитадай оронуудта сэрэгэй туһа хүргэлгые хинаха пентагоной эрхыень хорихын түлөө, эдэ бүриин эрхэнүүдые гүрнэй департаментда дамжуулан үгэхын түлөө комисси дуугаа үгөө.

Энээнһээ хойшонхи хоёр жэлэй туршада хариин гүрэнүүдтэ бусалтагүй туһаламжа үзүүлгые хорихо тухай сенатор Фулбрайтын дурадхалые баталан абаба. 150 миллион долларһоо ехэ бэшэ сэрэгэй туһа Камбоджодо хүргэхэ гэһэн хэмжээ тогтоохые сенатор дурадхаһан байгаа. Энэ мүнөөнэйнь хэмжээнтэй адлирхуу.

ДАККА

АЗИДАХИ АМГАЛАН, АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

ТАСС

Азиин, Дүтын Зүүн зүгэй 26 ороной эб найрамдалай түлөөлэгшэдые Бангладешэй Арадай Республикын ниислэл хото хүндэмүүшэ халуунаар угтаа. Азидахи аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной асуудалнуудаар эрдэ нээгдэһэн уласхоорондын конференцидэ хабаадахаяа эдэнэр ерэһэн байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин амаршалгын бэшэг эльгээгээ гэһэн мэдээсэлые конференцидэ хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Азидахи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар уласхоорондын конференци байгша оной намар Москвада зарлагдаха эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн Конгресстэ бэлэдхэлэй шухала хубинь болоно гээд Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй генеральна секретарь Ромеш Чандра, конференци нээлгэн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, мэдүүлбэ.

Ромеш Чандра эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй үмэнэһөө Бангладешэй премьер-министр Муджибур Рахманда Фредерик Жолио-Кюрин нэрэмжэтэ «Эб найрамдалай алтан медаль» барюулаа. Азида, мүн бүхы дэлхэй дээрэ бэеэ даапан байдалай, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө энэ шан тэрээндэ олгогдоһон байна.

Эб найрамдал бэхижүүлхэ, дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүүсэр тэмсэхэ гээшэ ажабайдалаймни, ажал ябуулгымни гол зорилго болоно гэжэ Муджибур Рахман энэ үндэр хайра шагнал абахадаа, мэдүүлбэ.

Конференциие нээлгэн дээрэ совет делегациин түлөөлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, КПСС-эй Каракалпакска обкомой нэгэдэхи секретарь К. Камаловай үгэ хэлэхэдэнь, суглараагшад халуунаар угтаа.

АДДИС-АБЕБЭ

Сүлөөрэлгын тэмсэл

ТАСС

Сүлөөрэлгын түлөө Африкын дарлагдан мүлжэгдэдэг арадай эрид шууд тэмсэлдэ энэ түбиин национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй выставкэ зорюулагдаһан байгаа. Энэмнай, Африкан нэгэдэлэй эмхиин байгуулагдаһаар 10 жэлэй ойтой дашарамдуулан, үнгэргэгдэһэн шухала хэмжээ ябуулгануудай нэгэн болоно. Африкан патриодуудай унагааһан самоледуудай, вертоледуудай эбдэрхэйнүүд, сэрэгэй бусад техникэ эндэ табигданхай. Колонизаторнуудай зэрлиг муухай ябуулга тухай, Африкын газар дээрэ тэдэнэй хэһэн шуһата гэмтэ ябадалнууд тухай фотодокументнүүд элирхэйлнэ.

Түбиин национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй патриодуудай сүлөөлһэн районуудта шэнэ байдалай тогтоогдожо байһан тухай, арадай һуралсал, медицинскэ хангалга, экономико ба соёл культурын хүгжэлтэ тухай выставкын олохон стендүүд хөөрэнэ.

ПАРИЖ

Камбоджодохи байдал

ТАСС

Камбоджодо патриотическа хүсэнүүдэй ба пномпениин сэрэгүүдэй хоорондо шанга байлдаанууд боложо үргэлжэлһөөр.

Пномпениие далайн порт — Кампонгсомтой холбодог дүрбэдэхи харгы шадар болоһон тулалдаанай үедэ патриодууд ехэ илалта туйлаа.

Камбоджын ниислэл хотоһоо 20 километртэ байдаг гурбадахи харгы зубшан шанга байлдаанууд болоно. Тулалдаануудай үеэр патриодууд дайсанай хэдэн постнуудые эзэмдэн абаа.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:
Нютагай үбгэн тухай.
Балшыса баригоаа.
Уран шүлэгэй долгин.

ТОЛИ

ДУРДАЛГА, ҺАНАМЖА

ДҮШӨӨД ЖЭЛЭЙ урда тээ ажаһууһан хүнүүдэй ажабайдал, хэһэн хэрэг тухай дурдан хөөрэхэдэ мүнөө үеын залуушуулда һонирхолтой шэнги һанагдана.

— Цыдыб абгай арбан жэлдэ армида ябажа, хасагай һургуулиин заншал сэдьхэл зүрхэндэнь бүхөөр шэнгээ хаш даа, — гэлсэжэ, нютагаархиниинь үбгэжөөлэй үндэр сэхэ бэеые, үргэн сээжые, сэрэгшэ мэтээр хүлөө шангаар гэшхэн, толгойгоо дээрэ үргөөд ябахыень гайхалсажа байгша һэн. Бидэшье багадаа тэрэнние һайтэрэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, урядник зэргэтэй, медицинскэ фельдшер ябаа ха. Сэрэгтэ урагшатай һайн ябаһанайнгаа түлөө Георгиевско хэрээһээр шагнагдаһан байгаа Баһа хаанай хатанай хайра бэлэг гэжэ тахатай алтан бэһэлиг гэртэнь ерэһэн юм гэхэ.

Цыдыб абгай 1912 ондо албанһаа бусажа ерээ. Бусахадаа, Забайкальска хасагай хубсаһатай, үмдэндөө шара лампастай, сагаан мори унаһан ерээ юм ха. Морин сэрэгэй һургуулиин эрхим һайнаар шудалһан байгаа.

АЙЛААР БЭДЭРЭНХААР...

хашаан һонирходог һэмди. Тэрэ үбгэн дала хүрэһэн байгаа...

Мардайн нэгэдэхи хүбүүн Боторой, Боторойн зургаадахи хүбүүн Шара-Нохой байһан. Тэрэнэй зургаадахи үеын Үмбэй (Гарма) гэдэг хасаг угсаатанһаа бишыхан хүбүү дахуулһан һамга абаһан юм гэхэ. Тэрэ хүбүүн Цыдыб гэжэ нэрэтэй, 1873 ондо түрэһэн хүн байгаа. Цыдыбэй томо боложо, наһаяа хүсэхэдэ, анхан хасаг хүнэй хүбүүн һэн гэжэ хаанай сэрэгэй албанда эрхэ бэшэ ябуулха болоһон юм хаш.

Тэрэ сагта сэрэгтэ хасаг ошоходоо, өөрынгөө моритой, эмээл зэмсэгтэй байха ёһотой һэн. Цыдыб абгай буурал мориндоо бухайр эмээл тохожо, хүсэд түхеэрөөд, Бальжит һамгаяа зургаатайхан Бимбасуу басагантайнь орхижо, сэрэгэй албанда 1903 ондо мордоо бэлэй.

— Би мүнөө далан зургаатайб. Абынгаа сэрэгэй албанда мордоходо, бишыхан байгааб. «Абашни албанда ябахынгаа урда Цырендашын Балма басаганай түрэхэдэ, хони гаргажа үгөөд, 5 мүнгэ бэлэг абаад лэ, тэрэл үдэртөө ябаа һэн» гэжэ эжы хөөрэгшэ һэн, — гээд мүнөө Бимбасуу хүгшэн дурсан һуудаг юм.

Цыдыб Гармаевич Гармаев нэгэ жэл Богдын хүреэдэ (мүнөө Улаан-Баатар хото) алба хээ. Тиигээд байтарнь, 1904 ондо ород-японой дайн эхилжэ, Цыдыбые Алас-Дурна хизаар ябуулаа.

1904—1905 оной дайнда

— Би Хойто-Хитадаар хуу ябаа хүм. Харбин, Мүгдэн хүрөөб. Мүгдэнэй хэрэм харша үргэн, дээгүүрнь гурбан морёор ябахаар һэн. Дайнда ябахадам, манай Россин сэрэгүүд тинхэдэ саб сагаан хубсаһатай ногоон соо айхабтар эли, япон сэрэг ногоон хубсаһатай, орой харагдахагүй байгша һэн, — гэжэ үбгэжөөл һанан-һанан хөөрэдэг байгаа...

Цыдыб Гармаев шэрүүбтэр аад, сэбэр шарайтай, хирбэгэр боро һахалтай ,хурса нюдэтэй, буудахадаа булай мэргэн, ангууша, загаһаша хүн бэлэй. Гүбшуур харшаага өөрөө гүрэдэг, гартаа ехэ дүйтэй үбгэн һэн. Айха, тунхарихые мэдэхэгүй, ажалда аргагүй бэрхэ, мундуу шанга хүн байгаа.

Гушаад онуудта колхозой бии болоһонһоо хойшо ходо хамтын ажалда урагшаа һанаатайгаар ябалсаа. Цыдыб абгай илангаяа сабшалан үһалдаг түхеэрэлгэ хэхэдээ абьяастай шадамар һэн. 2—3 тэргэ һолоомо элһэн хоёроор лэ Сулхарые жэл бүри гансаараа хаагаад, «Балта» гэжэ артелиин үбһэ сабшалангай гурбан (дээдэ, дунда, доодо) хорёое сал соонь үһалдаг һэн. Энэ нютагаархинай үе наһаараа үбһэ тэжээл абажа байһан газар һэн. Тэдэ гурбан хорёо 200 шахам гектар талмайтай. Ургасатай жэлдэ гектарһаа 20 центнер һайн шанартай үбһэн абтадаг бэлэй.

— Бага наһандаа «Балтын» барагдашагүй олон бухал шэрэжэ, һүри сомоо хэлсээшэд бидэ мүнөө энэ ушарые толидо хараһан шэнги тон тодоор һанагшабди, — гэжэ нютагай совхозой дархан Бимбаев Цырен-Дондог, багша Балду Дашанамжилов гэршэлдэг. Гушаад гаран оной үедэ мүнөөнэйхитэй адли техникэшье байгаагүй һэмнай даа. Үбгэд моридоор һургаар зөөжэ, хорёогоо ябо байса бариад, хабартаа тэрэнээ хаагаад, һайн ногоо ургуулжа, хамтынгаа малые шэмэтэй үбһэ тэжээлээр шэггүй элбэгээр хангадаг байһаниинь ехэл элеэр һанагдадаг. Мүнөө тэрэ үеын тиимэ байдалые һайн мэдэхэ хүнүүд манай Цыдыб Гармаевич Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ габшагай һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө медаляар шагнагдаһан байна. Үбгэжөөл ная хүрэжэ наһа бараа юм.

Тэрэ үбгэн тухай һанахадаа, тэрэнэй үһалжа, элбэгээр ногоо ургуулдаг байһан газар мүнөө ямар болооб гэжэ һонирходогби. Һүүлэй 20 жэл соо үһалагдаагүй, үтэгжүүлэгдээгүй хэбтэһэн тэрэ газар халаа мүнөө зүйгэн тала болошонхой. Гансал Суулгын совхозой хоёр-гурбан һүрэг хонид лэ бэлшэжэ ябадаг.

Нарьяар бодомжолон хараад үзэхэдэ, тэрэ газар ёһотойл хэрэглэгдээгүй нөөсэ гэхэдэ зохимоор байна. Мүнөөхи Цыдыб абгайн уһа ябуулдаг байһан һубагшье бии. Маняагай, Чимидэй, Гомбын гэжэ нэршэһэн гурбан хаалтын һуури, Сулхарые хаадаг газаршье мэдээтэй.

Эдэ бүгэдые дахин һэргээжэ, агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые зүбөөр хээд, үтэгжүүлээд байбал, урданайнь олон һүри үбһэншье абтаагүй һаа, айхабтар һайн бэлшээри болохол байгаа һэн ха гэжэ һанахаар.

Холын нютагуудһаа хоол тэжээл асархада, хэды ехэ гарзатай гээшэб! Харин «айлаар бэдэрэнхаар, абдараа уудала» гэдэг урданай сэсэн үгэ газаагуур ошохогүйл байха.

Республикын болон нютагай ажахые эрхилэгшэд энээниие һанамжадаа абаһай гэхэ байнаб.

Б. ЦЫРЕНОВ,
Мухар-Шэбэрэй Хушуун-Үзүүрэй дунда һургуулиин завуч, хүдөө бэшэгшэдэй постын гэшүүн.

„РЕПЕРТУАРАЙ ХУУДАҺАНАЙ" ЭЭЛЖЭЭТЭ НОМЕР

Арадай уран бүтээлэй республиканска байшангай дэргэдэ гаргагдадаг «Репертуарай хуудаһанай» ээлжээтэ, апрелиин номер хэблэгдэжэ, аймагуудай соёлой ордонгуудта, клубуудта, уран һайханай коллективүүдтэ эльгээгдэбэ.

Энэ номерто олон материал, шүлэг, зүжэг, дуунууд толилогдоо. Юуб гэбэл, иимэ зохёолнууд тэндэ ороо. Поэт Николай Дамдиновай «Алдарта апрель» гэһэн шүлэг олоной анхарал татана.

Сергей Шаглаевай бэшэһэн «Түрэл Буряад оромни» гэжэ уран зохёолой, хүгжэм дуута найруулга «Репертуарай хуудаһанай» нэгэдэхи нюурые ээлэбэ.

Багашуулда зорюулжа Ш-С. Бадлуевай бэшэһэн, нэгэ үйлэтэй «Салир эбэртэй сагаагшан» гэжэ зүжэг эндэ толилогдоо. Мүн композитор С. Манжигеевэй «Һайндэрэй хатар» гурбадахи нюурта үгтэбэ. Мүнөө үеын залуушуулда В. Дамбаевай зорюулһан хатарай хүгжэм ноототойгоо дүрбэдэхи нюурта толилогдоо.

Залуу композитор Ю. Ирдынеевэй «Хэзээдэш бэлэн бай!», композитор А. Андреевэй «Һарата һүни» гэһэн шэнэ дуунууд хүгжэмэй ноототойгоор эндэ үгтөө.

ТҮРЭЛ ХИЗААР ҺАЙХАН ДАА!

В. ВОЛОГОДСКИИН фото.

АМАН ЗОХЁОЛОЙ АБДАРҺАА

Үүр сүүрээр бодоошо,
Үбдэг-сүбдэг түүгээшэ,
Тээг-тээг харайгааша,
Тэрээгүүр, энээгүүр
гүйгөөшэ.
(Шаазгай).

Шабараар бариһан гэртэй,
Шарабтар улаан үбсүүтэй,
Элдэб алиа аашатай.
Эрбээхэй илааһан
эдеэтэй.
(Хараасгай).

Хүр-хүр дуутай,
Хүрин торгон дэгэлтэй,
Шаар-шаар дуутай,
Шара торгон дэгэлтэй.
(Зүгы, хэдэгэнэ).

Хэрмэн дэгэлээ үмдөө
һэм, —
Хэн намай һайхан гэхэб.
Зөөри зөөшэ нөөгөө һэм—
Хэн намай баян гэхэб.
(Хулгана).

Табан хүн тагнуул ерээ,
Таһархай хүн нэгжүүл
ерээ,
Бутын толгой дайраһаар
ерээ,
Булагай уһа сэсэһээр
ерээ.
(Табан хургад).

Хойто хадын хонгорог
байхада,
Урда хадын улаан
байхада,
Хаанай хоёр басагад
Урда урдаһаан
харалсанагүй.
(Эмээлэй бүүргэ).

Хошоо холбоо үгэнүүд

1. Хабарай тэнгэри
Һагтай бугтай,
Намарай тэнгэри
Хуратай бороотой.
2. Газар дээрээ һуухада
Гэдэһэ садхалан.
3. Үнэн хүндэ нүхэр олон,
Үрэтэ модондо намаа олон.
4. Хулуужа эдиһэн
Хоол болохогүй,
Худалаар хэлэһэн
Хүүр болохогүй.
5. Түрэһэн һайхан нютагтаа
Төөрихэ хэрэггүй.
Өөрын һайхан дайдые
Орхихо хэрэггүй.
6. Набша сэсэг наранһаа,
Наһанай жаргал партиһаа.

Юрөөл үгэнүүд

1. Шулуугүй газарта гэрээ
барижа,
Шоногүй газарта малаа
үдхөөрэйт.
2. Тоһо эдижэ тольборжо,
Торго үмдэжэ яларжа,
ябаарайт.
Наян наһа наһалжа,
Найман тээшээ татуулжа
ябаарайт.
3. Хургандаа бариһан
хайшаяа
Хон байса бү хаярайт.
Эжы, абаяа ярд байса
Бү зандаарайт.
4. Шүүдэртэ үмдэхэ
гуталтай байгаарай,
Шүүбэртэ дарагдахагүй
басагатай байгаарайт.
5. Холын хүнөөр худа
боложо,
Ойрын хүнөөр ураг
боложо,
Татаа һаа хотойхогүй,
Матаа һаа хухаршагүй
Ураг эльгэн боложо
байгаарайт.

И. АНТРОПОВОЙ
суглуулбариһаа.
Эрхүүгэй областиин
Боохоной аймагай
Буряад-Енгүүд тосхон.

ФУТБОЛ

ТҮРҮҮШЫН ОЧКО

Улаан-Үдэ. Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион.

Судьянар — Ю. Наумов (Владивосток), А. Измайлов (Эрхүү), Ю. Климентьев (Улаан-Үдэ).

Улаан-Үдын «Сэлэнгэ»: В. Титов, В. Коробкин, А. Иванников, В. Чикачев, А. Кизеев, В. Максимов, Ю. Самсонов, Н. Дорофеев, А. Русяев, Н. Трофимов, Ю. Изюмцев (В. Ведерников 55).

Барнаулай «Динамо»: В Силаев, А. Захряпин, Ю. Ефимов, А. Подзоров, А. Суслов, Н. Агафонов, Б. Долгов (А. Белозерский), Н. Кириченко (Ю. Мышляев), С. Григорьев, Билень (В. Шестаков), В. Белозёрский.

• • •

Үдэшын 6 час 30 минутада наадан эхилбэ. Энэ үдэшэ бүрхэг, һалхитай дээрэһээ хүйтэншэг байгаа. Тиибэшье һаа, манай стадион дээрэ түрүүшынхеэ үнгэргэгдэһэн наада хараха дуратайшууд олон байба. Барнаулай команда жэл бүри эрхим һайнаар наададагаараа Зүүн-Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын ажалшадай дунда мэдээжэ болонхой. Командын футболистнууд дүрбэн наада өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэдөө хоёр командые шүүжэ, хоёртойнь тэнсэхэдээ — нэгэндэнь шүүгдэжэ, нүгөөдыень шүүжэ, нэгэ очко нэмээһэн байгаа.

Нааданай эхилһэн сагһаа хойшо дүшэн юһэ минутын үнгэрөөд байхада, Анатолий Русяев түрүүшын бүмбэгэ айлшадай ворота руу сохижо оруулаа.

Энээгээр Улаан-Үдын стадион дээрэ үнгэргэгдэһэн наадан дүүрэжэ, «Сэлэнгэ» команда түрүүшын очкотой болобо. Удаадахи наадан манай стадион дээрэ нүгөөдэр майн 28-да болохо. Новосибирскын «Чкаловец» командатай наадаха юм.

Зураг дээрэ: А. Русяев бүмбэгэ толгойгоороо ворота руу оруулжа ябана.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Болот БАЛЬЖИНИМАЕВ

Уянгата шүлэгүүд

Хаанаһаашьеб гэнтэ
хоншуухан үнэр.
Хамар сорьёмо танил үнэр.
Хэтэ мүнхэдөө мүнхэрһэн
үнэр.
Хэды һайхан үнэр гээшэб?!
Хүдөө талын, ая гангын,
Ага нютагаймни үнэр!
Хүн түрэлтэнэй хүлһэнэй үнэр
Хэды һайхан гээшэб?!
Хэлэжэ үгыт, юрэдөө,
Хүн түрэһэн хүбүүнэйм
түнтүү
Хэды һайхан гээшэб!

• • •

Халтад гэбэл хайрлан
Хамагһаа үмөөрэн һуудаг
Хүгшэн болоһон гэртэхимнай
Хүүгэдээ мүнөөшье
эрхэлүүлһээр.
Үбэртэлһэн тэнжээһэн хүүгэдээ
Энхэрэн урмашан һууха
Эсэгэ хүнэй заяан гү?!
Эжы хүнэй жаргал гү?!

• • •

Абамни намаяа хүлеэхэдээ,
Агта хүлэгөө заһажа,
Али холын харгы шэртэгшэ.
Эжымни хүбүүгээ хүлеэхэдээ,
Эдеэшүүлһэн сайгаа ходол
Эрдэмэй тэнтэридэ сүршэгшэ.
Хүлеэжэ ядаад дүүхэмни
Ахайнгаа бэшэһэн шүлэгүүдые
Абадаа, эжыдээ уншагша!
Тинмэл хадань би ходо
Талаан хэшэгтэй ябаа гүб?!
Тинмэ хадань би ходо
Талаяа һанан ябаа гүб?!

***

Баруун хасартаа мэнгэтэй,
Бүдүүн гүрэлөө гэзэгэтэй,
Буряад дангина басагантай
Урзанда зун тинхэдэ
Уулзаа һэм Улаан-Үдэдэ,
Тэрэ гэһээр мүнөө
Тэбхэр хоёр жэл үнгэрөө.
«Үнинэй шамайе хүлеэнэб»...—
гээд.
Уяран бэшэһэн басаганай
бэшэгүүд
Зоргондоо сугларжа мүнөө,
Зузаан дэбтэр болошоо.
Зүрхэ сэдьхэлыем нэбтэлһэн
Захилай һайхан үгэнүүдыень
Зүүдэндээ хаража хоногшоб.
Дуранай захил бэшэгүүдыень
Дабтан дахин уншанаб.

Фельетон

БУРХАНАЙ ДҮРЭ ХЭР ҮНЭТЭЙБ?

Боро хараан.... Хоёр хүн хаанашьеб даа һүүдэлзэхэдэл гэлдээд, уданшьегүй нэгэ гэрэй буланда уулзашалай.

— Ши Бата-Далай гүш? — гэжэ нэгэдэхинь асууна.

— Тиимэ.... ши Будажаб гүш? — гэжэ хоёрдохинь дуутарна.

— Тиимэ... ш-ш-ш, аргаахан...

Хоёр хүн гүбэр-шэбэр гэлдээд, иишэ тиишээ болгоомжотойгоор хараашалаад, гэрэй хажуугаар маряаһаар маряажа, багашаг гэрэй саада сонходо ерээд. шэмээгүйхэн зогсошолой. Гайхалтай... Хоёр эрэшүүл гэнтэ бэе бэедээ дурлалсаад, танигдаагүй гэрэй сонхо доро уулзашоо гээшэ гү? Али гэрэй сонхо аргаахан тоншожо, инаг дуратай басагаяа дуудахаяа һанаа гү? Яатаад мэдэхэбши. Элдэбын онол арга байжашье магад. Нэгэдэхинь гэрэй буланда ерэжэ зогсоод, шэхээ һула табинхай, харанхы уруу бэлтысэ шэртэнэ. Энэ һамбаанда хоёрдохинь гэрэй сонхын рама мулталжа абаад, саанахана табижа, нүхэрэйнгөө хамсыһаа угзаран татасгааба.

— Бэлэн болоо, оро.

—Үгы, ши өөрөө оролши.

— Айна гүш? Үүхи муу эрэ гээшэш. Али үнөөхи хэлсээгээ мартаа гүш? Оро гэнэм! — гэжэ Будажабые угзаран татаад, сонхо тээшэ түлхинэ. Тэрэнь шадалаараа шархаасалдана.

— Баригдаа һаа яахабибди, аа?

— Юун баригдаха гэжэ? Яахашьегүй, оролши Бүри һаяхана харуулшанайда ороходом, буузаяа хэжэ сүлөөгүй байгаа һэн. Иишэ ерэхэгүй . Оро гэнэм! Миинтэ зөөриһөө арсаха гэжэ юун байха юм?

Будажаб сонхоор шургажа ороод, нилээд удаан бусабагүй. Хүлеэжэ сүхэрһэн Бата-Далай сухалдажа, һүни бүхэндэ ханамжатайгаар абажа ябадаг фонаряа гаргаад, сонхо уруу гэрэлтүүлбэ. Үнөөхи «үрөөһэн бөөринь» шухала даабаряа марганхай, томо тэгшын хүрэгэй урда дүрбэн мүсэ дээрээ зогсоод, бурхандаа зальбаржа һуубал даа.

— Ом-маа-ни-бад-май-хүм! — гэжэ гүбэрхэнь дууладана.

— Юу бад-май-хүм гээбши. Орхиш саашань тэрэнээ. Тэрэ хэлэгшыем бушуухан гаргажа үгыш. Юу бурханда мүргэжэ һуутаабши? — гэжэ Бата-Далай бадашаба.

— Шишье ламатагша һэмнайш даа. Мартаа гүш? Бурханай газарта ороһон аад, зальбарангүй гарахань сээртэй ха юм.

— Хая саашань тэрэ бурханаа. Лама мэтэ лабхайжа һуухадам, һүзэгтэн зальбарагша бэлэй. Мүнөө тэрээгээр яахамнайб. Тэрэ хэлэгшыем наашань һарбайжа үгыш. Бушуухан абаад. һэегүй тонилое эндэһээ, — гэжэ Бата-Далай тэрэнээ яаруулна.

Тиигэжэ февраль һарын һүүл багта Бата-Далай Цыренович Дугаров Будажаб Будадармаевич Дашиев хоёр Ивалгын дасанай бага дуганай сонхоор ороод, бурханай дүрэтэй нилээд томо табан зурагуудые, бурханай хэды дүрсэнүүдые абаад, үнэхөөрөөшье мүр сараагүй тонилһон гэхэ.

Хойто үглөөниинь Ивалгын дасанда хүлгөөтэй байба. Харуулшан үбгэжөөл хэһээгдээ һэн гү, али яагаа юм.? Юрэ бү мэдээ. Харин Бата-Далай Дугаров шүүһэтэй буузыень амтархан эдилсээд, танигдаагүй хулгайшан тухай гайхангяар хөөрэлдэжэ, «яһандань хүрэтэд» шүүмжэлэлсэһэн гэхэ. Саагуураа тад ондоо түсэб тархидаа «бусалтажа», удангүй баяжаха байһандаа найдана хэбэртэй. Бурханай дүрэтэй шухаг зурагуудые һөөл гоёор буулгажа зураад, ондоо тээшэнь үнэтэйгөөр наймаалаад, нарата һайхан дэлхэйдэ ямаршьегүй ябахаб гэжэ һанаа бшуу. Һолонгын долоон үнгэтэй шэрэ урдаа дэлгээд, бурханай дүрэнүүдые бүд дээрэ буулган-зуража, мүн баһа үнэтэйгээр наймаалдаг байгаа ха юм. Һүзэгтэнэй бариһан үргэл хайратай бэшэ, дасанай мүнгэн мундааштай бэшэ.. Хүнгэн олзодо шунахайрһан Дугаров улам саашаа буляалдажа, улаан шарбуунсануудые бад байса һуулидаг байгаа.

Хорин зургаан наһандаа хотолзожо ябаһан Бата-Далай хаанашье хүдэлхэгүй, Ивалгын дасанда хоолойтоо тэжээжэ, зоргоороо аашалжа ябаа. Тиигэд гээд лэ хэһэн зурагуудыень һүзэгтэн абаад, ехэ һайхашаан байжа гунгарбаададаа табижашье болоо. Иигэжэ олоһон мүнгэ танганиинь «багадаад», бүри томо зурагуудые ондоо тээшэнь наймаалха түсэб табиба ха. Теэд наймаалаа юм гү, али үгы гү? Юрэ бү мэдээ.

Хулгай гансаараа хэхэнь дэн лэ уйдхартай байгаа ха. Хангаловай нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлгын республиканска музейдэ уран зураашанаар хүдэлдэг Будажаб Дашиевые үгэдөө оруулаа. Тиихэдэ 19-тэй Будажаб үлүү мүнгэнһөө арсаагүй ,бага дуганай сонхоор шургажа ороһониинь тэрэ гэлэй.

Энэ хоёр хулгайшад 10-дахи класс дүүргэһэн хүнүүд Тиихэдэ Будажаб Дашиевынь эбтэй эетэй коллективтэ хүдэлжэ байһан зураашан. Түрэлхидэйнгөө, багшанарайнгаа, түрэл коллективэйнгээ хани халуун оролдолгые һэегүй мартаад, хулгайн хэлтэгы харгыгаар хадуурижа ошоһониинь бүришье гайхалтай.

Нэгэтэ Будажаб Дашиев «үрөөһэн шархидаа» ерээд, бурханай дүрэтэй томо зурагуудые урдаа табижа, һөөл хухюутэй юумэд зуража оробол даа. Тиигэхэ үедөө хултай хэһэн тухайдаа бахархан хөөрэлдэжэ, үшөө шэнэ «түсэб» табяа һэн.

— Иигэжэ байтараа баригдахагүй гүбди? — гэжэ нэгэниинь асууна.

— Хая саашань. Хэн мэдэбэ гээшэб? Шадажал хулууха хэрэгтэй ха юм. Энэ зурагуудые нилээд олоор буулгажа зураад, үнэтэйгөөр наймаалаадхёо һаа, одоо баяжахабди, — гэжэ хоёрдохинь лаблаба.

Иимэ зайгуул хүйхэрнүүдэй зураһан бурханай дүрэнүүдые худалдажа абаад, углуудаа тахяад, тэрээндэ һүзэглэжэ һуудаг хүнүүдые гайхамаар гээшэл ха.

Тэдэ зурагуудаа наймаалжа үрдеэ һэн гү, али яагаа һэм? Мэхэшэд, хулгайшад хуулиин урда харюусаха юм бэзэ.

М. ОСОДОЕВ.

Майн 20-до Ростов-на-Дону хотодо үнгэргэгдэһэн «Спортлотогой» 14-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо. Нэгэшье хүн 6 номер таажа шадаагүй. Золтой табан номернуудые тааһан хүнүүдтэ 1.756 түхэриг түлэгдэхэ. Дүрбэн номерто — 40 түхэриг, гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха байна.

14-дэхи тиражда шүүһэн хүнүүдтэ түлбэринь июниин 1-һээ июниин 30 болотор түлэгдэхэ.

«Спортлотогой» ээлжээтэ тираж майн 30-да Целиноград хотодо үнгэргэгдэхэ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй ЦК-дай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ. Л. И. Брежневэй Германиин Федеративна Республика ошоод ерэһэн тухай. «Газар үһалалгые эршэ шангадхаха» — түрүү бэшэг. «Һүүлшын гектарнууд» — Прибайкалиһаа репортаж. Нютагай Соведүүдэй һунгалтые уттуулан». СССР-эй Наукануудай академидэ.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Коммунист коллектив сообоо». Хододоо түрүү зэргэдэ» гэһэн М. Резеповэй статья. Партийна һуралсал тухай статья. «Машина — мододо бэлэдхэл дээрэ» — С. Солкиной статья. Һунгашадай захилай дүүргэлгэ.

Гурбадахи хуудаһанда. Буряадай искусство болон литературын үдэрнүүд тухай Ю. Игумновай статья. Мүрысэдэг хүршэнэрэймнай һонин. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Субботний огонёк».

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.00 — Һүүлэй һонин. 13.10 — **Үнгэтэ телевидени.** Мультфильмнүүд. 13.40 — «Элүүр энхэ байдал» гэһэн программын почто. 14.10— **Үнгэтэ телевидени.** Үхибүүдтэ — «Хонхохон» гэһэн программа. 14.30 — «Мүгэсөөнэй үдэр бүриин бэшэлгэ». 14.45 — Балет тухай дамжуулга. СССР-эй арадай артистка Майя Плисецкая. 16.05 — «Документальна экран». 17.20 — 17.30 — Забһарлалга. 17.30 — «Эрдэм ба соёлой гол шухала асуудалнууд». 18.10 — **Үнгэтэ телевидени.** «Манай хүршэнэр» гэһэн телевизионно зүжэгтэ театр. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Очевидное-невероятное» — киношэнжэлэлгэ. 20.40 — «Между пятницей и воскресеньем» — ГДР-эй телевидениин уран һайханай фильм.

Улаан-Үдэ харуулна:

21.30 — Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо. «Архивай документнүүд хөөрэнэ». 21.50 — «Зүүн Сибирь» — киножурнал. 22.00 — «Хатарай зал».

«Орбита» харуулна:

22.55 — **Үнгэтэ телевидени.** Футболоор дэлхэйн түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэ олохын түлөө мүрысөөн. СССР-эй Франциин суглуулагдамал командануудай наадан.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-04486. Заказ № 00444